บทที่ 3

ข้อมูลทั่วไปสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN)

สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN)

อาเซียน (ASEAN: The Association of South East Asian Nations) หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม ปี พ.ศ. 2510 โดยมีสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ต่อมาบรูไน ดารุสซาลามเข้าเป็นสมาชิกในปี พ.ศ. 2527 เวียดนามเป็นสมาชิกในปี พ.ศ. 2538 ลาวและพม่าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี พ.ศ. 2540 และกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนอันดับสุดท้ายในปี พ.ศ. 2542 ทำให้อาเซียนมีสมาชิกทั้งสิ้น 10 ประเทศมาจนถึงปัจจุบัน มีประชากรรวมทั้งสิ้นกว่า 500 ล้านคน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2548)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอาเซียน

(1) เร่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กระบวนการทางสังคม และพัฒนาวัฒนธรรมในภูมิภาค ผ่านความพยายามในความร่วมมือกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งอันเป็นพื้นฐานของความมั่งคั่งเจริญรุ่งเรืองและความสงบสุขร่วมกันของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(2) ส่งเสริมสันติภาพในภูมิภาคและความมั่นคง ตลอดจนเคารพในความเที่ยงธรรมและกฎหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาค และยึดมั่นในหลักการของ United Nations Charter ในปี ค.ศ.1995 ผู้นำประเทศอาเซียนและรัฐบาลได้ยืนยันอีกครั้งว่า “สันติภาพร่วมกันและการแบ่งปันความมั่งคั่งร่วมกันเป็นพื้นฐานของเป้าหมายของอาเซียน” (Cooperative peace and shared prosperity shall be the fundamental goals of ASEAN)

เป้าหมายของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

อาเซียนจะรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) โดยจะมีตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Single Production Base) และจะมีการเคลื่อนย้าย

สินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี (Free Flows of Goods, Services, Investment and Free Flow of Capital) รวมทั้งผู้บริโภคสามารถเลือกสรรสินค้าและบริการ ที่มีความหลากหลาย มีคุณภาพจากภายในภูมิภาค และสามารถเดินทางภายในอาเซียนได้อย่างสะดวกและเสรีมากยิ่งขึ้น

<u>เขตการค้าเสรีอาเซียน</u> (ASEAN Tree Trade Area: AFTA)

ในช่วง 10 ปีแรกแห่งการก่อตั้งอาเซียนมีการเจริญเติบโตขององค์กรอย่างช้าๆ ให้ความสำคัญต่อการจัดทำกรอบงานอย่างกว้างๆ และยืดหยุ่นได้ เพื่อให้สอดรับกับความคิดเห็นอันหลากหลายของสมาชิก และเพื่อให้เป็นรากฐานอันมั่นคงสำหรับจุดมุ่งหมายร่วมกันต่อไป ทิศทางในการดำเนินงานของอาเซียนเริ่มชัดเจนขึ้นในปี พ.ศ.2520 เมื่อผู้นำอาเซียนประชุมสุดยอดครั้งแรก ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย และได้ลงนามในปฏิญญาสมานฉันท์อาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) และสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia: TAC) อาเซียนได้พยายามศึกษาหาแนวทาง และมาตรการที่จะขยายการค้าระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างกันโดยใช้อัตราภาษีเศษที่เท่ากัน (Common Effective Preferential Tariff: CEPT) สำหรับสินค้าของอาเซียน ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 4 เมื่อเดือนมกราคม 2535 ณ ประเทศสิงคโปร์ จึงได้มีมติเห็นชอบข้อเสนอของไทย โดยนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุน ในการเริ่มจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ตามกรอบความตกลงแม่บท ว่าด้วยขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน (Framework Agreement on Enhancing ASEAN Economic Cooperation) และความตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับเขการค้าเสรีอาเซียน (Agreement on the Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme for the ASEAN Free Trade Area (AFTA))

เดิมอาเซียนมีสมาชิกเพียง 6 ประเทศ ได้แก่ บรูไน ดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ต่อมาภายหลังอาเซียนได้ขยายจำนวนสมาชิกเป็น 10 ประทศ โดยมีเวียดนามเข้ามาเป็นสมาชิกในปี พ.ศ. 2538 ลาวและพม่า ในปี พ.ศ. 2540 และกัมพูชาในปี พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน

(1) เพื่อให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนเป็นไปโดยเสรี มีอัตราภาษีศุลกากรต่ำสุด และปราศจากข้อจำกัดที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร

(2) เพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน

(3) เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับสถานการณ์เศรษฐกิจและการค้าโลกที่จะเสรียิ่งขึ้น จากผลการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยในการบรรลุข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariff and Trade: GATT)

อย่างไรก็ตาม โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจเกือบทั้งหมดของอาเซียน ก่อนการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัย ดังนี้

(1) สมาชิกอาเซียนไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจแม้จะอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน การรวมตัวเกิดจากการคุกคามความมั่นคงภายนอก มิใช่จากสำนึกแห่งความเป็นภูมิภาคเดียวกัน

(2) แต่ละประเทศอยู่ระหว่างการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ จึงมองกันเป็นคู่แข่งการส่งออก และเห็นว่าภายนอกภูมิภาค คือ แหล่งเงินทุนและเทคโนโลยี

(3) โครงสร้างองค์กรอ่อนแอ สำนักเลขาธิการอาเซียนมีงบประมาณจำกัด ไม่มีอำนาจและความเป็นอิสระเพียงพอที่จะกำหนดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

หลักการของเขตการค้าเสรีอาเซียน

เมื่อแรกดำเนินการ อาเซียนได้กำหนดเป้าหมายที่จะลดภาษีศุลกากรระหว่างกันลงเหลือร้อยละ 0-5 รวมทั้งยกเลิกมาตรการที่มิใช่ภาษีภายในเวลา 15 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2536 และสิ้นสุดวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2551 ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 อาเซียนได้เร่งรัดการดำเนินงานอาฟต้าจากเดิม 15 ปี เป็น 10 ปี คือให้ลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม

ปี พ.ศ. 2546 รวมทั้งให้นำสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูปในรายการที่เคยได้รับการยกเว้นการลดภาษีเป็นการชั่วคราวและสินค้าเกษตรไม่แปรรูปเข้ามาลดภาษีภายใต้อาฟต้าด้วย

กำหนดการลดภาษี

ก. สินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป แบ่งออกเป็น 2 บัญชี

1. บัญชีลดภาษี (Inclusion List: IL) แยกเป็น 2 ประเภท

1.1 <u>สินค้าเร่งลดภาษี</u> (Fast Track) จะต้องลดลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 7 ปี (1 มกราคม ปี พ.ศ. 2543 สำหรับสมาชิกเดิม และ วันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2543-2550 สำหรับประเทศสมาชิกใหม่) ประกอบด้วย สินค้า 15 กลุ่ม ได้แก่ น้ำมันพืช เคมีภัณฑ์ ปุ๋ย ผลิตภัณฑ์ยาง เยื่อกระดาษ ผลิตภัณฑ์เซรามิคและแก้ว แคโทดที่ทำจากทองแดง เฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย ปูนซีเมนต์ เภสัชภัณฑ์ พลาสติก ผลิตภัณฑ์หนัง สิ่งทอ อัญมณีและเครื่องประดับ และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

1.2 <u>สินค้าลดภาษีปกติ</u> (Normal Track) จะต้องลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 10 ปี (วันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2543 สำหรับสมาชิกเดิม และวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2549-2553 สำหรับสมาชิกใหม่)

2. บัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว (Temporary Exclusion List: TEL)

สมาชิกสามารถขอยกเว้นการลดภาษีชั่วคราวสำหรับสินค้าบางรายการได้ โดยนำสินค้านั้นไว้ในบัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว แต่ต้องเริ่มทยอยนำเข้ามาลดภาษีปีละ 20% ของจำนวนรายการที่ขอยกเว้นทั้งหมด โดยเริ่มนำเข้ามาลดภาษีช้ากว่ารายการใน IL 3 ปี และลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 7 ปี (ลดภาษีวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2539 ถึงวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2546 สำหรับสมาชิกเดิม และ วันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2542-2546 ถึงวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2549-2553 สำหรับสมาชิกใหม่)

ข. สินค้าเกษตรไม่แปรรูป แบ่งออกเป็น 3 บัญชี

1. บัญชีลดภาษี (Inclusion List: IL) ประเทศสมาชิกจะต้องลดภาษีสินค้าในบัญชีนี้ ลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 7 ปี (วันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2539 – วันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2546 สำหรับสมาชิกเดิม และวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2542-2546 ถึงวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2549-2553 สำหรับสมาชิกใหม่)

2. บัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว (Temporary Exclusion List: TEL) ประเทศสมาชิกสามารถขอยกเว้นการลดภาษีสินค้าเกษตรไม่แปรรูปเป็นการชั่วคราวได้ โดยจัดสินค้าไว้ในบัญชียกเว้นภาษีชั่วคราว แต่ต้องทยอยนำสินค้าในบัญชีนี้เข้ามาลดภาษีในแต่ละปีเป็นจำนวนเท่าๆ กัน และลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 6 ปี โดยเริ่มลดภาษีช้ากว่าสินค้าใน IL 1 ปี และสิ้นสุดพร้อมกับ IL (วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2540 ถึงวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2546 สำหรับสมาชิกเดิม และวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2543-2547 ถึง วันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2543-2547 ถึงวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2549-2553 สำหรับสมาชิกใหม่

3. บัญชีอ่อนไหว (Sensitive List: SL) จะนำเข้ามาลดภาษีช้าที่สุด และต้องลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 10 ปี รวมทั้งมีมาตรการพิเศษอื่นๆ ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive List: HSL) คือ ข้าว ซึ่งมีอัตราภาษีสุดท้ายสูงกว่าร้อยละ 5 และมีมาตรการคุ้มกันพิเศษได้ มี 3 ประเทศ ที่มีสินค้าอ่อนไหวสูง ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์

ตารางที่ 3.1 กำหนดการลดภาษีภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน

ประเทศ	สินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป		สินค้าเกษตรไม่แปรรูป		
	IL (ปี พ.ศ.)	TEL (ปี พ.ศ.)	IL (ปี พ.ศ.)	TEL (ปี พ.ศ.)	SL (ปี พ.ศ.)
สมาชิกเดิม	2536-2546	2539-2546	2539-2546	2540-2546	2544-2553
เวียดนาม	2539-2549	2542-2549	2542-2549	2543-2549	2547-2556
ลาวและพม่า	2541-2551	2544-2551	2544-2551	2545-2551	2549-2558
กัมพูชา	2543-2553	2546-2553	2546-2553	2547-2553	2551-2560

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2548)

นอกจากสินค้าในกลุ่มต่างๆ ซึ่งอาเซียนต้องลดอัตราภาษีระหว่างกันตามกำหนดการข้างต้นแล้ว ยังมีสินค้าบางรายการที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ศีลธรรมและจริยธรรมของสังคม ชีวิตและสุขอนามัยของประชาชน ทรัพย์สินอันมีค่าทางประวัติศาสตร์ สัตว์และพืช ศิลปวัตถุโบราณ ซึ่งประเทศสมาชิกไม่จำเป็นต้องนำมาลดภาษี แต่ต้องนำสินค้านั้นไปใส่ไว้ในบัญชีหนึ่งเรียกว่า บัญชียกเว้นทั่วไป หรือ General Exception List (GEL)

ปัญหาของเขตการค้าเสรีอาเซียน

เนื่องจากการดำเนินการของเขตการค้าเสรีอาเซียน โดยเฉพาะการลดอัตราภาษีศุลกากรภายใต้กรอบมาตรการอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันมีความคืบหน้าน้อยมาก สาเหตุสำคัญมีหลายประการดังต่อไปนี้

(1) ปัญหาในการเปรียบเทียบพิกัดอัตราภาษีศุลกากร เนื่องมาจากความแตกต่างของการแบ่งพิกัดภาษีศุลกากรแต่ละประเทศสมาชิก

(2) การกำหนดช่วงระยะเวลาของการลดอัตราภาษีศุลกากรมีช่วงห่างมากเกินไป เช่น กำหนดให้มีการลดภาษีศุลกากรของสินค้าที่มีอัตราภาษีศุลกากรสูงกว่าร้อยละ 20 เหลือร้อยละ 20 ภายใน 5-8 ปี ทำให้ประเทศสมาชิกจะเริ่มกำหนดการลดภาษีศุลกากรเมื่อใกล้กับระยะช่วงสุดท้าย คือ ในปีที่ 7 หรือปีที่ 8 เป็นส่วนใหญ่

(3) การกำหนดให้มีสินค้าที่ขอยกเว้นเป็นการชั่วคราว (Exclusion List) โดยไม่มีการกำหนดแนวทางลดภาษีที่ชัดเจนไว้ ทำให้มีการอาศัยช่องว่างดังกล่าวของมวลสมาชิกบางประเทศนำสินค้าที่ไม่มีศักยภาพในการแข่งขันไปอยู่ในรายการยกเว้นเป็นจำนวนมาก

(4) การขาดการกำหนดแนวทางในการยกเลิกมาตรการและอุปสรรคทางการค้าอื่นที่มิใช่ภาษีโดยไม่มีนิยามที่ชัดเจนและไม่มีแนวทางดำเนินการยกเลิก ทำให้ที่ผ่านมายังไม่มีการยกเลิกมาตรการและอุปสรรคดังกล่าวของประเทศสมาชิกใด

(5) สมาชิกแต่ละประเทศคำนึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าผลประโยชน์ของกลุ่มทำให้เกิดความระมัดระวังมากขึ้นการดำเนินการตาม CEPT

ดังนั้นในการประชุมรัฐมนตรีอาเซียน (ASEAN Economic: AEM) ครั้งที่ 26 ณ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ ปี พ.ศ. 2537 ได้ผลสรุปให้มีการปรับปรุงระยะเวลาในการดำเนินการภายใต้มาตรการอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันของเขตการค้าเสรีอาเซียนจาก 15 ปี ให้เหลือ 10 ปี หรือให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2546 ยกเว้นกรณีพิเศษ ซึ่งหากจะดำเนินการยาวนานกว่า 10 ปี จะต้องแจ้งเหตุผลความจำเป็นต่อแกตต์ให้ทราบและให้ครอบคลุมสินค้าทุกประเภทตามสาระสำคัญและข้อผูกพันเบื้องต้นของการใช้มาตรการอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน รวมทั้งสินค้าเกษตรไม่แปรรูปหรือเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมน้อยที่สุดเข้าร่วมด้วย ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ได้ผลสรุปของแผนการใหม่ในการลดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับมาตรการอัตราภาษีศุลกากรที่เท่ากัน ดังต่อไปนี้

1. <u>การลดอัตราภาษีศุลกากรเร่งด่วน</u> (Fast Track) ดังภาพที่ 3.1

1.1 สินค้าที่มีอัตราภาษีศุลกากรสูงกว่าร้อยละ 20 ให้ลดเหลือร้อยละ 0-5 ภายใน 7 ปี (ภายในวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2543)

1.2 สินค้าที่มีอัตราภาษีศุลกากรเท่ากับร้อยละ 20 หรือต่ำกว่า ให้ลดเหลือร้อยละ 0-5 ภายใน 5 ปี (ภายในวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2541)

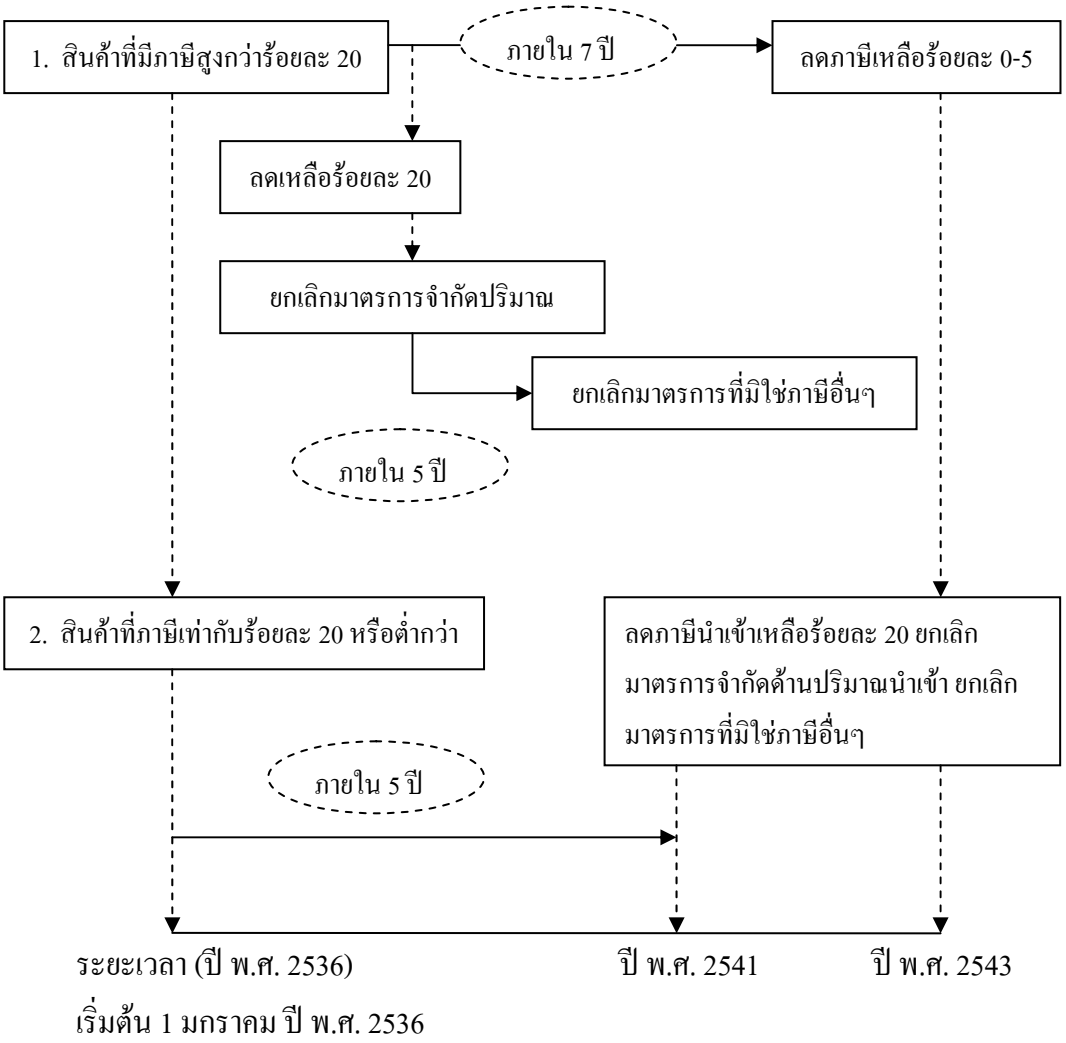

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการลดอัตราภาษีแบบเร่งด่วน (Fast Track) ของ AFTA
ที่มา: ASEAN Secretariat (1995)

2. การลดอัตราภาษีศุลกากรตามปกติ (Normal Track) ดังภาพที่ 3.2

2.1 สินค้าที่มีอัตราภาษีศุลกากรสูงกว่าร้อยละ 20 ให้ลดเหลือร้อยละ 20 ภายใน 5 ปี (ภายในวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2541) และลดให้เหลือร้อยละ 0-5 ภายใน 5 ปี (ภายในวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2546)

2.2 สินค้าที่มีอัตราภาษีศุลกากรเท่ากับร้อยละ 20 หรือต่ำกว่า ให้ลดเหลือร้อยละ 0-5 ภายใน 7 ปี (ภายในวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2543)

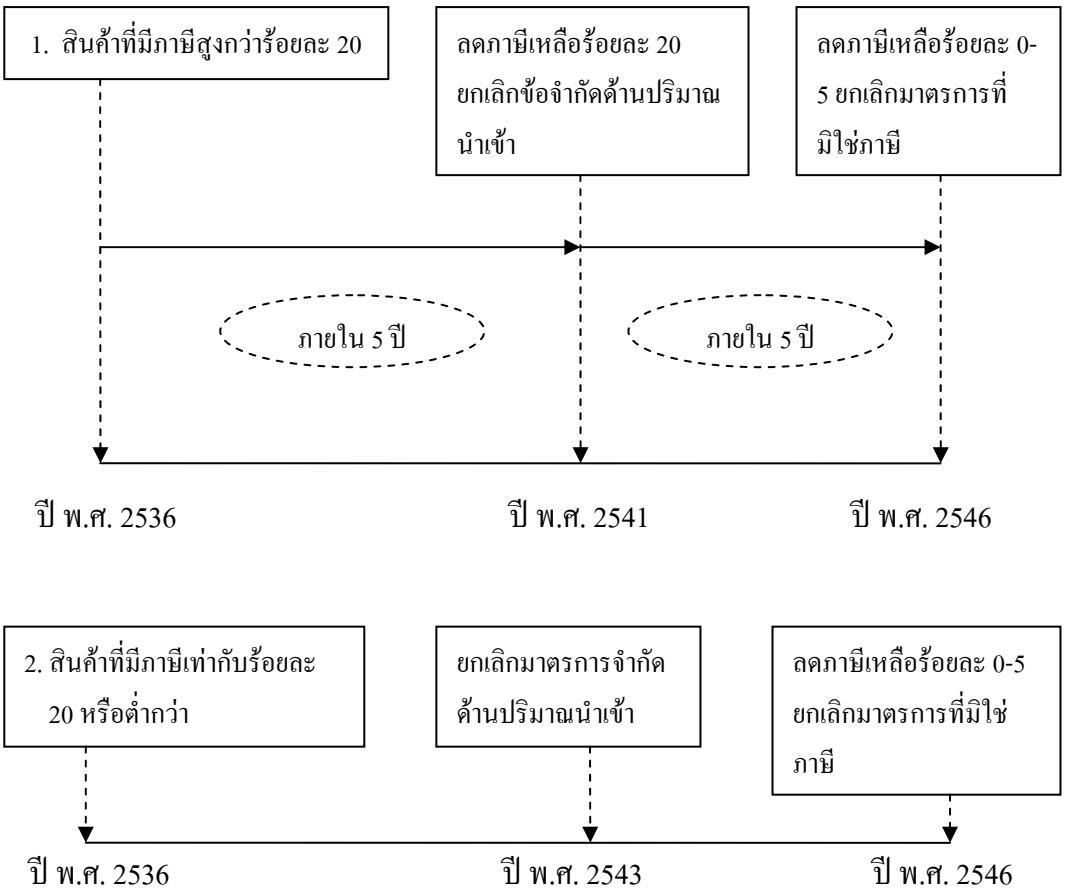

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการลดอัตราภาษีศุลกากรตามปกติ (Normal Track) ของ AFTA
ที่มา: ASEAN Secretariat (1995)

3. การย้ายบัญชีที่ขอยกเว้นเป็นการชั่วคราว

ที่ประชุมได้ตัดสินใจยกเลิกบัญชีสินค้าที่ประเทศสมาชิกขอยกเว้นไว้เป็นการชั่วคราว (Temporary Exclusion List: TEL) โดยให้ย้ายไปอยู่ในบัญชีสินค้าที่ไม่อยู่ในบัญชีสงวน (Inclusion List) เป็นระยะๆ ครั้งละร้อยละ 20 ทุกปี เป็นระยะเวลา 5 ปี โดยเริ่มในวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2538 นั่นคือสินค้าที่ขอสงวนไว้ชั่วคราวจะหมดไปภายใน 5 ปี ดังแผนภาพที่ 3.3

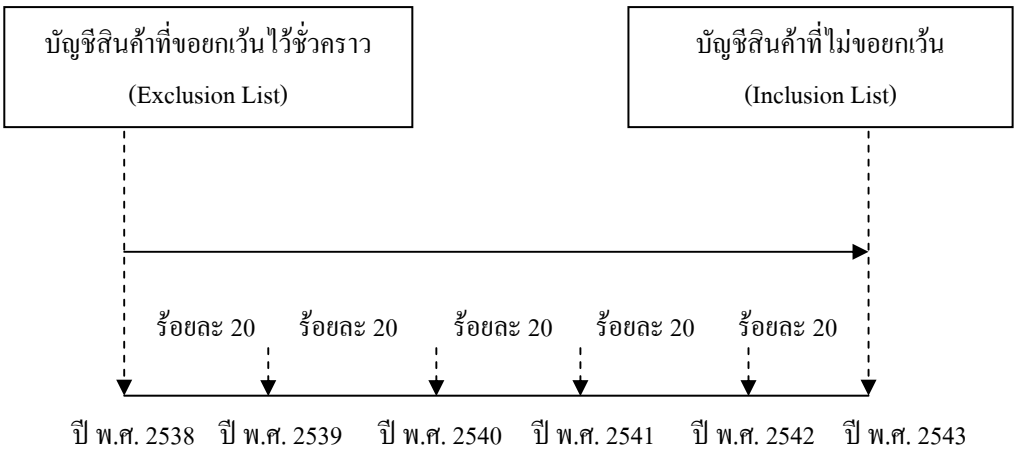

ภาพที่ 3.3 ขั้นตอนการย้ายบัญชีสินค้าที่ขอยกเว้นไว้ชั่วคราว (Exclusion List) ของ AFTA
ที่มา: ASEAN Secretariat (1995)

สำหรับประเทศสมาชิกใหม่ให้พยายามลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ให้มากที่สุดภายในปี พ.ศ. 2546 สำหรับเวียดนาม และปี พ.ศ. 2548 สำหรับกัมพูชา และพม่า ตามลำดับ

นอกจากนี้อาเซียนยังตกลงให้ AFTA เป็นเขตการค้าเสรีที่แท้จริง โดยลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ทุกรายการภายในปี พ.ศ. 2553 สำหรับสมาชิกเดิม 6 ประเทศ และปี พ.ศ. 2558 สำหรับสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ ยกเว้นสินค้าบางรายการของสมาชิกใหม่ที่ให้ยืดหยุ่นได้จนถึงปี พ.ศ. 2561

ตารางที่ 3.2 โปรแกรมการลดภาษีภายใน 10 ปี ของประเทศต่างๆ ภายในกรอบอาฟต้า

(หน่วย: ร้อยละ)

ประเทศ	ปี พ.ศ.							
	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546
บรูไนฯ	2.02	2.02	1.64	1.64	1.38	1.38	1.38	1.38
อินโดนีเซีย	11.56	10.56	8.80	7.87	5.83	5.68	5.00	4.25
มาเลเซีย	6.11	5.38	4.66	3.92	3.23	3.03	2.86	2.58
ฟิลิปปินส์	8.24	7.50	6.48	5.86	4.85	4.37	4.36	3.28
สิงคโปร์	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ไทย	14.14	12.73	10.18	9.31	7.03	6.99	5.80	4.65
อาเซียน	0.88	0.88	0.88	0.88	0.88	0.88	0.88	0.88

ที่มา: ASEAN Secretariat (1995)

<u>เงื่อนไขการได้รับสิทธิประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน</u>

1. สินค้าที่ได้รับสิทธิประโยชน์ จะต้องเป็นสินค้าที่อยู่ในรายการและแผนการลดภาษีศุลกากรที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะมนตรีเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA Council)

2. สินค้าที่ได้รับสิทธิประโยชน์ จะต้องเป็นไปตามกฎการว่าด้วยแหล่งกำเนิดของสินค้า คือ จะต้องมีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในอาฟต้า (Local Content) เป็นสัดส่วนอย่างน้อยร้อยละ 40 ของมูลค่าวัตถุดิบทั้งหมด โดยอาจเป็นวัตถุดิบจากประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือจากหลายประเทศสมาชิกอาฟต้ารวมกัน และผู้ขอรับสิทธิประโยชน์จะต้องกรอกแบบใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่ออกโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในการออกใบรับรองประเทศผู้ส่งออกสินค้านั้น เช่น ของประเทศไทย ได้แก่ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

3. ประเทศที่ได้รับสิทธิประโยชน์ จะต้องลดภาษีศุลกากรของประเทศตนเองในสินค้าชนิดเดียวกันให้เหลือร้อยละ 20 หรือต่ำกว่า จึงจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลดอัตราภาษีศุลกากรของสินค้านั้นจากประเทศอื่น อย่างไรก็ตามในกรณีที่ยังลดอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าไม่ถึงร้อยละ 20 ก็ให้รับสิทธิประโยชน์จากประเทศอื่นที่ยังลดอัตราภาษีศุลกากรลงมาไม่ถึงร้อยละ 20 ในรายการสินค้าเดียวกัน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อการนำเข้าและส่งออกสินค้าของประเทศไทยในด้านการสร้างปริมาณการค้าและการหันเหทิศทางการค้า โดยเลือกศึกษาเฉพาะสินค้าเร่งลดภาษี (Fast Track) ตามมาตรการอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน (CEPT) ประกอบด้วยสินค้า 15 สาขา ได้แก่ ซีเมนต์ ปุ๋ย ผลิตภัณฑ์หนัง เยื่อกระดาษ สิ่งทอ อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย น้ำมันพืช เคมีภัณฑ์ พลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์เซรามิคและแก้ว เภสัชภัณฑ์ และแคโทดที่ทำจากทองแดง

ลักษณะโดยทั่วไปของสินค้าเร่งลดภาษี (Fast Track)

(1) น้ำมันพืช (Vegetable Oils)

อุตสาหกรรมน้ำมันพืช จัดเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ โดยเป็นทั้งอุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงไปข้างหลังและข้างหน้า (Backward and Forward Linkages) รวมทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนอุตสาหกรรมอื่นๆ ในประเทศ อีกด้วย

อุตสาหกรรมน้ำมันพืชไทย ประกอบด้วยน้ำมันพืชกว่า 10 ชนิด เช่น น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ น้ำมันมะพร้าว น้ำมันถั่วเหลืองบริสุทธิ์ มันมันรำข้าว น้ำมันเมล็ดดอกทานตะวัน เป็นต้น แต่น้ำมันพืชของไทยที่มีบทบาทมากที่สุด คือ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ และน้ำมันถั่วเหลืองบริสุทธิ์ ทั้งนี้ การผลิตน้ำมันพืชของไทยเป็นการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก และความต้องการใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม ในด้านการบริโภคนั้น น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ครองส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด คือประมาณร้อยละ 60-65 รองลงมา คือ น้ำมันถั่วเหลืองบริสุทธิ์ ร้อยละ 28-30 ที่เหลือเป็นการบริโภคน้ำมันพืชอื่นๆ รวมทั้งไขมันจากสัตว์ สำหรับการใช้ในอุตสาหกรรมนั้น มีการใช้น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ในอุตสาหกรรมการผลิตขนมขบเคี้ยว ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป เบเกอรี่ อาหารฟาสต์ฟู้ด โรงงานทำเนยขาว/เนยเทียม อุตสาหกรรมผลิตสบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก น้ำยาล้างจานและเครื่องสำอาง ส่วนน้ำมันถั่วเหลืองบริสุทธิ์ จะใช้ในอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋อง น้ำพริกเผา น้ำมันสลัด อาหารสัตว์ และสีหมึกพิมพ์ เป็นต้น (ปราณี, 2542)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาอุตสาหกรรมน้ำมันพืช</u>

ภาวการณ์นำเข้าน้ำมันพืชจากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 409,845,658 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศมาเลเซียสูงสุดร้อยละ 64.48 รองลงมาได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และประเทศอินโดนีเซีย และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียน มูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 1,352,429,709 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 229.99 โดย

มีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 68.94 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.3)

ภาวการณ์ส่งออกน้ำมันพืชไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 56,287,822 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 55.52 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไนและประเทศฟิลิปปินส์ ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคิดเป็นมูลค่า 1,262,728,460 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2,143.34 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 77.93 รองลงมา ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 การค้าน้ำมันพืชของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	23,871,951	(5.82)	14,309,933	(1.06)	-40.06
อินโดนีเซีย	7,287,792	(1.78)	79,439,609	(5.87)	990.04
มาเลเซีย	264,257,151	(64.48)	932,362,744	(68.94)	252.82
สิงคโปร์	114,428,763	(27.92)	326,317,424	(24.13)	185.17
บรูไน	0	(0.00)	0	(0.00)	0.00
รวม	409,845,658	(100.00)	1,352,429,709	(100.00)	229.99
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	364,072	(0.65)	26,731,866	(2.12)	7,242.46
อินโดนีเซีย	2,027,652	(3.60)	196,565,859	(15.57)	9,594.26
มาเลเซีย	22,118,532	(39.30)	984,098,094	(77.93)	4,349.20
สิงคโปร์	31,253,759	(55.52)	54,685,875	(4.33)	74.97
บรูไน	523,807	(0.93)	646,765	(0.05)	23.47
รวม	56,287,822	(100.00)	1,262,728,460	(100.00)	2,143.34

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 15 หมายถึง น้ำมันที่ได้จากสัตว์หรือพืช

ในส่วนของการนำเข้าน้ำมันพืชจากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 167,111,184 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุดร้อยละ 60.72 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 239,622,015 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.39โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 39.66 รองลงมา ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.4)

ภาวการณ์ส่งออกน้ำมันพืชไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 94,908,272 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุดร้อยละ 62.84 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 434,696,332 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 358.02 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุดร้อยละ 46.59 รองลงมา ได้แก่ ประเทศจีน และสหรัฐอเมริกาตามลำดับ (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 การค้าน้ำมันพืชของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	59,207,180	(35.43)	95,044,802	(39.66)	60.53
จีน	6,434,408	(3.85)	60,367,110	(25.19)	838.19
ญี่ปุ่น	101,469,595	(60.72)	84,210,102	(35.14)	-17.01
รวม	167,111,184	(100.00)	239,622,015	(100.00)	43.39
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	34,149,268	(35.98)	37,501,451	(8.63)	9.82
จีน	1,119,421	(1.18)	194,654,015	(44.78)	17,288.81
ญี่ปุ่น	59,639,583	(62.84)	202,540,866	(46.59)	239.61
รวม	94,908,272	(100.00)	434,696,332	(100.00)	358.02

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 15 หมายถึง น้ำมันที่ได้จากสัตว์หรือพืช

(2) เภสัชภัณฑ์ (Pharmaceutical Products)

ผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม คือ กลุ่มสินค้าอัตราศุลกากรที่ 30 (Harmonize System) ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) ยาสำเร็จรูป เช่น ยารักษาโรคต่างๆ (2) ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในทางการแพทย์ และทันตกรรม เครื่องมือส่วนประกอบของเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบโรคศิลป์และเวชกรรม หรือวัตถุที่ใช้ในห้องวิทยาศาสตร์สำหรับการวิจัยวิเคราะห์หรือชันสูตรโรค ซึ่งมิได้กระทำโดยตรงต่อร่างกายมนุษย์ จึงไม่ถือว่าเป็น ยา ตามพระราชบัญญัติยา ปี พ.ศ. 2530 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาอุตสาหกรรมเภสัชภัณฑ์</u>

ภาวการณ์นำเข้าเภสัชภัณฑ์จากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 97,885,646 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 49.33 รองลงมาได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไนตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 560,231,428 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 472.33โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศอินโดนีเซียสูงสุด ร้อยละ 49.94 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.5)

ภาวการณ์ส่งออกเภสัชภัณฑ์ไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 56,287,822 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 43.23 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 730,755,358 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 577.44 (ตารางที่ 3.5) โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 37.62 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไนตามลำดับ

ตารางที่ 3.5 การค้าผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรมของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	26,921,213	(27.50)	42,091,621	(7.51)	56.35
อินโดนีเซีย	6,575,482	(6.72)	279,773,260	(49.94)	4154.79
มาเลเซีย	16,098,767	(16.45)	108,728,061	(19.41)	575.38
สิงคโปร์	48,290,183	(49.33)	128,855,527	(23.00)	166.84
บรูไน	0	(0.00)	782,959	(0.14)	0.00
รวม	97,885,646	(100.00)	560,231,428	(100.00)	472.33
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	12,384,665	(11.48)	163,838,831	(22.42)	1,222.92
อินโดนีเซีย	923,263	(0.86)	45,745,917	(6.26)	4,854.81
มาเลเซีย	47,752,348	(44.27)	274,907,194	(37.62)	475.69
สิงคโปร์	46,629,516	(43.23)	245,703,791	(33.62)	426.93
บรูไน	180,959	(0.17)	559,625	(0.08)	209.25
รวม	107,870,751	(100.00)	730,755,358	(100.00)	577.44

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 30 หมายถึง ผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม

ในส่วนของการนำเข้าเภสัชภัณฑ์จากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 479,162,956 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุดร้อยละ 24.30 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 2,784,785,899 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 481.18 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 70.72 รองลงมา ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.6)

ภาวการณ์ส่งออกเภสัชภัณฑ์ไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 39,683,963 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุดร้อยละ 44.70 รองลงมาได้แก่ ประเทศจีน และประเทศสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 308,818,363 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 678.19โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุดร้อยละ 37.99 รองลงมา ได้แก่ ประเทศจีน และสหรัฐอเมริกาตามลำดับ (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 การค้าผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรมของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	340,970,427	(71.16)	1,969,415,342	(70.72)	477.59
จีน	21,777,479	(4.54)	213,696,476	(7.67)	881.27
ญี่ปุ่น	116,415,049	(24.30)	601,674,081	(21.61)	416.84
รวม	479,162,956	(100.00)	2,784,785,899	(100.00)	481.18
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐฯ	9,704,578	(24.45)	91,589,898	(29.66)	843.78
จีน	12,242,345	(30.85)	99,895,626	(32.35)	715.98
ญี่ปุ่น	17,737,041	(44.70)	117,332,839	(37.99)	561.51
รวม	39,683,963	(100.00)	308,818,363	(100.00)	678.19

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS30 ผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม

(3) ปุ๋ย (Fertilizers)

ในปัจจุบันประเทศไทยไม่มีโรงงานผลิตปุ๋ยเคมีในประเทศ มีเพียงโรงงานผสมปุ๋ยเคมีเท่านั้น ความต้องการใช้ปุ๋ยทั้งหมดจึงต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ ปริมาณความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีในแต่ละปีจะถูกกำหนดจาก ภาวะราคาปุ๋ยเคมีในตลาดโลก ภาวะราคาพืชผลเกษตรในประเทศและในตลาดโลกและสภาพดินฟ้าอากาศและปริมาณน้ำฝนเป็นหลัก แนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยเคมี

ของไทยได้เพิ่มสูงขึ้นตลอดทุกปี อย่างไรก็ตามปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีของไทยก็ยังต่ำกว่าปริมาณการใช้ปุ๋ยของประเทศใกล้เคียงอื่นๆ

ประเภทของปุ๋ยเคมีที่ใช้กันมากในภาคเกษตรกรรมของไทย ได้แก่ ปุ๋ยยูเรีย ปุ๋ยแอมโมเนียซัลเฟต ปุ๋ยสูตร 16-20-0, 15-15-15, 16-16-8 และ 13-13-21 การใช้ปุ๋ยเคมีในภาคอุตสาหกรรมยังมีสัดส่วนที่ต่ำมาก คือคิดเป็นเพียงประมาณร้อยละ 1.50 ของปริมาณการใช้รวมทั้งหมด การใช้ปุ๋ยเคมีส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคกลาง ซึ่งคิดเป็นกว่าครึ่งหนึ่งของการใช้ทั้งประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ และมีระบบชลประทานที่ดีกว่าภาคอื่นๆ

ในส่วนของโครงสร้างอุตสาหกรรมการผลิต และตลาดการค้าปุ๋ยเคมีของกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น ในด้านการผลิต ประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซียจะผลิตปุ๋ยจำพวกยูเรีย และอัมโมเนียซัลเฟต ในขณะที่ฟิลิปปินส์จะเน้นการผลิตปุ๋ยผสมประเภท NPK เป็นหลัก ส่วนประเทศไทยไม่มีการผลิตเลย ในด้านการบริโภคปรากฏว่า อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีการใช้ปุ๋ยเคมีมากที่สุด ในขณะที่ประเทศไทยมีการบริโภคปุ๋ยเคมีต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน สำหรับประเภทของปุ๋ยเคมีที่ใช้มากในแต่ละประเทศนั้น จะมีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย คือ ประเทศมาเลเซียจะมีการใช้ปุ๋ยเคมีที่มีส่วนผสมของโปแตสเซียมเป็นหลัก เนื่องจากพืชเศรษฐกิจหลัก คือ ยางพารา และน้ำมันปาล์ม ในขณะที่ประเทศไทย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ใช้ปุ๋ยเคมีที่มีส่วนผสมของไนโตรเจน และฟอสฟอรัสมากกว่า เนื่องจากพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศเหล่านี้คือ ข้าว (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาอุตสาหกรรมปุ๋ย</u>

ภาวการณ์นำเข้าปุ๋ยจากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 742,719,591 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศฟิลิปปินส์สูงสุดร้อยละ 57.14 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 2,428,449,005 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 226.97 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 47.19 รองลงมา ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.7)

ภาวการณ์ส่งออกปุ๋ยไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 56,287,822 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 55.52 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไนและประเทศฟิลิปปินส์ ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 1,262,728,460 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 49,894.15 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย สูงสุด ร้อยละ 77.93 รองลงมา ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 การค้าปุ๋ยของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	424,384,079	(57.14)	403,788,902	(16.63)	-4.85
อินโดนีเซีย	94,501,335	(12.72)	876,095,629	(36.08)	827.07
มาเลเซีย	222,284,179	(29.93)	1,145,919,886	(47.19)	415.52
สิงคโปร์	1,549,998	(0.21)	2,644,588	(0.11)	70.62
บรูไน	0	(0.00)	0	(0.00)	0.00
รวม	742,719,591	(100.00)	2,428,449,005	(100.00)	226.97
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	52,274	(10.01)	17,100,445	(6.55)	32,613.01
อินโดนีเซีย	69,334	(13.27)	154,654,170	(59.22)	222,956.75
มาเลเซีย	275,974	(52.83)	79,682,183	(30.51)	28,773.03
สิงคโปร์	55,357	(10.60)	9,112,346	(3.49)	16,361.08
บรูไน	69,399	(13.29)	589,294	(0.23)	749.15
รวม	522,338	(100.00)	261,138,438	(100.00)	49,894.15

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 31 หมายถึง ปุ๋ยจากสัตว์หรือปุ๋ยจากพืช จะผสมกันหรือผ่านกรรมวิธีทางเคมีหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งปุ๋ยที่ผลิตโดยการผสมผลิตภัณฑ์จากสัตว์หรือพืช หรือโดยการผ่านกรรมวิธีทางเคมีของผลิตภัณฑ์จากสัตว์หรือพืช

ในส่วนของการนำเข้าปุ๋ยจากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 1,269,086,841 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุดร้อยละ 56.53 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 3,093,137,169 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 143.73 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 72.19 รองลงมา ได้แก่ ประเทศจีน และญี่ปุ่น ตามลำดับ (ตารางที่ 3.8)

ภาวการณ์ส่งออกปุ๋ยไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 51,316 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุดร้อยละ 52.26 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 56,929,004 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3110,838.12 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 95.32 รองลงมา ได้แก่ ประเทศจีน และสหรัฐอเมริกาตามลำดับ (ตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 การค้าปุ๋ยของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรี

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐฯ	535,747,976	(42.22)	2,233,072,813	(72.19)	316.81
จีน	15,921,011	(1.25)	543,142,791	(17.56)	3,311.48
ญี่ปุ่น	717,417,854	(56.53)	316,921,566	(10.25)	-55.82
รวม	1,269,086,841	(100.00)	3,093,137,169	(100.00)	143.73
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐฯ	24,499	(47.74)	8,333	(0.01)	-65.98
จีน	0	(0.00)	2,657,998	(4.67)	0.00
ญี่ปุ่น	26,817	(52.26)	54,262,673	(95.32)	202,243.77
รวม	51,316	(100.00)	56,929,004	(100.00)	110,838.12

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 31 หมายถึง ปุ๋ยจากสัตว์หรือปุ๋ยจากพืช

(4) เคมีภัณฑ์ (Chemicals)

อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์เป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการอื่นๆ ของประเทศในปัจจุบันอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า และมีบางอุตสาหกรรมสามารถพัฒนาไปสู่การส่งออกได้ เช่น ผงชูรส แชมพู เครื่องสำอาง เป็นต้น สำหรับอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ ค่าใช้จ่ายด้านวัตถุดิบจัดเป็นส่วนที่สูงที่สุด ประมาณ 60% เพราะไทยต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ ภายใต้อัตราภาษีนำเข้าค่อนข้างสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ลักษณะโครงสร้างตลาดเป็นแบบผู้ขายน้อยราย หรือกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด เนื่องจากเมื่อมีการผลิตมากขึ้นจะทำต้นทุนต่อหน่วยต่ำลง หรือการผลิตเป็นแบบต่อเนื่อง ทำให้มีผู้ผลิตไม่กี่รายก็เพียงพอสำหรับตอบสนองความต้องการของตลาดได้ ซึ่งมีตลาดในประเทศเป็นหลัก และความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมนี้จะขึ้นอยู่กับ ต้นทุน วัตถุดิบ ขนาดของตลาด และการใช้พลังงานเป็นสำคัญ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์</u>

ภาวการณ์นำเข้าเคมีภัณฑ์จากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 567,389,722บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 65.42 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 4,338,249,178 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 664.60โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 50.03 รองลงมา ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.9)

ภาวการณ์ส่งออกปุ๋ยไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 101,781,963 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุดร้อยละ 36.01 รองลงมาได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และประเทศบรูไนตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 1,271,721,914 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,149.46 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย

สูงสุด ร้อยละ 32.46 รองลงมา ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.9)

ตารางที่ 3.9 การค้าเคมีภัณฑ์ของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	12,361,548	(2.18)	171,720,911	(3.96)	1,289.15
อินโดนีเซีย	29,031,551	(5.12)	847,989,525	(19.55)	2,820.92
มาเลเซีย	154,788,057	(27.28)	1,148,246,108	(26.47)	641.82
สิงคโปร์	371,208,566	(65.42)	2,170,292,595	(50.03)	484.66
บรูไน	0	(0.00)	38	(0.00)	0
รวม	567,389,722	(100.00)	4,338,249,178	(100.00)	664.60
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	7,859,155	(7.72)	294,657,523	(23.17)	3,649.23
อินโดนีเซีย	22,015,493	(21.63)	351,638,468	(27.65)	1,497.23
มาเลเซีย	36,655,975	(36.01)	412,794,488	(32.46)	1,026.13
สิงคโปร์	35,182,138	(34.57)	208,756,691	(16.42)	493.36
บรูไน	69,202	(0.07)	3,874,746	(0.30)	5,499.18
รวม	101,781,963	(100.00)	1,271,721,914	(100.00)	1,149.46

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 38 หมายถึง เคมีภัณฑ์เบ็ดเตล็ด

ในส่วนของการนำเข้าเคมีภัณฑ์จากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 2,543,070,436 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุดร้อยละ53.73 รองลงมาได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า

13,857,402,245 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 444.91 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 34.28 รองลงมา ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.10)

ภาวการณ์ส่งออกเคมีภัณฑ์ไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 42,442,770 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุดร้อยละ 41.42 รองลงมาได้แก่ ประเทศจีน และประเทศสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 1,569,312,159 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3,597.48 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 74.78 รองลงมา ได้แก่ ประเทศจีน และสหรัฐอเมริกาตามลำดับ (ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 การค้าเคมีภัณฑ์ของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	1,366,419,641	(53.73)	4,750,201,096	(34.28)	247.64
จีน	124,831,059	(4.91)	2,526,955,498	(18.24)	1,924.30
ญี่ปุ่น	1,051,819,735	(41.36)	6,580,245,651	(47.49)	525.61
รวม	2,543,070,436	(100.00)	13,857,402,245	(100.00)	444.91
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐฯ	9,269,321	(21.84)	171,685,422	10.94	1,752.19
จีน	15,600,674	(36.76)	224,104,318	14.28	1,336.50
ญี่ปุ่น	17,572,774	(41.40)	1,173,522,420	74.78	6,578.07
รวม	42,442,770	(100.00)	1,569,312,159	100.00	3,597.48

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 38 หมายถึง เคมีภัณฑ์เบ็ดเตล็ด

(5) พลาสติก (Plastics)

อุตสาหกรรมพลาสติก เป็นอุตสาหกรรมท้ายน้ำ ซึ่งผลิตทั้งผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปเพื่อใช้ในการบริโภคโดยตรง เช่น ถ้วยชาม ภาชนะและถุง เป็นต้น และผลิตภัณฑ์ที่เป็นปัจจัยการผลิตใน

ขั้นกลาง (Intermediate Product) ให้กับอุตสาหกรรมอื่น เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิคส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า และอะไหล่รถยนต์ เป็นต้น

อุตสาหกรรมพลาสติก แบ่งตามชนิดของผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมสองกลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มที่เป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อใช้เป็นสินค้าสำเร็จรูป (Finished Products) และสินค้าที่เป็นชิ้นส่วนเพื่อนำไปประกอบหรือเป็นชิ้นส่วนในการผลิตสินค้าชนิดอื่น แต่ถ้าแบ่งตามการใช้งานแล้ว สามารถแบ่งได้เป็น 4 ชนิดที่สำคัญ ดังนี้ ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ใช้ในการหีบห่อ (Packaging) ซึ่งได้แก่ ถุง กระสอบ ฟิล์ม ฯลฯ ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุด และมีจำนวนผู้ผลิตรายย่อยจำนวนมาก คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 50-70 ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่สำคัญรองลงมาได้แก่ เครื่องใช้ในครัวเรือน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 20-30 เช่น จาน ชาม ฯลฯ ประเภทผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ใช้เป็นชิ้นส่วนในการผลิตสินค้าชนิดอื่น อาทิ เครื่องใช้ไฟฟ้า อะไหล่รถยนต์ ฯลฯ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 5-10 และเฟอร์นิเจอร์คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 5 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาผลิตภัณฑ์พลาสติก</u>

ภาวการณ์นำเข้าพลาสติกจากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 1,388,690,096 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 78.62 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 15,547,554,831 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ1,019.58โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 53.44 รองลงมา ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.11)

ภาวการณ์ส่งออกพลาสติกไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 742,718,272 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 52.96 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และประเทศบรูไนตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 15,716,891,510 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2,016.13โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยัง

ประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 34.22 รองลงมา ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.11)

ตารางที่ 3.11 การค้าผลิตภัณฑ์พลาสติกของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	28,404,489	(2.05)	570,628,196	(3.67)	1,908.94
อินโดนีเซีย	29,081,941	(2.09)	1,162,816,893	(7.48)	3,898.42
มาเลเซีย	239,385,069	(17.24)	5,504,795,695	(35.41)	2,199.56
สิงคโปร์	1,091,810,716	(78.62)	8,309,076,551	(53.44)	661.04
บรูไน	7,883	(0.00)	237,497	(0.00)	2,912.88
รวม	1,388,690,096	(100.00)	15,547,554,831	(100.00)	1,019.58
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	27,082,292	(3.65)	2,339,009,427	(14.88)	8,536.67
อินโดนีเซีย	106,604,670	(14.35)	3,214,229,625	(20.45)	2,915.09
มาเลเซีย	210,776,412	(28.38)	4,736,957,428	(30.14)	2,147.38
สิงคโปร์	393,375,926	(52.96)	5,378,492,506	(34.22)	1,267.27
บรูไน	4,878,972	(0.66)	48,202,524	(0.31)	887.96
รวม	742,718,272	(100.00)	15,716,891,510	(100.00)	2,016.13

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 39 หมายถึง พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก

ในส่วนของการนำเข้าพลาสติกจากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 6,816,992,370 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ64.86 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 46,648,931,685 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 584.30 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 70.93 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.12)

ภาวการณ์ส่งออกพลาสติกไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 1,093,275,677 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุดร้อยละ 46.22 รองลงมาได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 27,938,949,435 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2,455.53 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 38.86 รองลงมา ได้แก่ ประเทศจีน และสหรัฐอเมริกาตามลำดับ (ตารางที่ 3.12)

ตารางที่ 3.12 การค้าผลิตภัณฑ์พลาสติกของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	2,272,140,322	(33.33)	10,150,847,683	(21.76)	346.75
จีน	123,336,780	(1.81)	3,410,970,144	(7.31)	2,665.57
ญี่ปุ่น	4,421,515,268	(64.86)	33,087,113,857	(70.93)	648.32
รวม	6,816,992,370	(100.00)	46,648,931,685	(100.00)	584.30
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	505,322,573	(46.22)	7,669,213,962	(27.45)	1,417.69
จีน	158,192,944	(14.47)	9,413,303,993	(33.69)	5,850.52
ญี่ปุ่น	429,760,160	(39.31)	10,856,431,481	(38.86)	2,426.16
รวม	1,093,275,677	(100.00)	27,938,949,435	(100.00)	2,455.53

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 39 หมายถึง พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก

(6) ผลิตภัณฑ์ยาง (Rubber-Based Products)

อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อประเทศทั้งในแง่ของการจ้างงานและการส่งออก เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพสูงในด้านวัตถุดิบ คือ ประเทศไทยผลิตน้ำยางข้นได้มากที่สุดในโลก ที่เป็นข้อได้เปรียบกับประเทศคู่แข่งคือ มาเลเซีย ซึ่งในปัจจุบันเป็นผู้นำของโลกในการส่งออกผลิตภัณฑ์จากน้ำยาง แต่ผลิตน้ำยางได้ไม่พอใช้ในประเทศ

และต้องนำเข้าน้ำยางจากประเทศไทย เนื่องจากปัญหาขาดแคลนแรงงาน และนโยบายของประเทศที่หันไปสนใจการปลูกปาล์มน้ำมันแทนยางพารา

ผลิตภัณฑ์ยางแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม

(1) กลุ่มผลิตภัณฑ์ยางล้อยานยนต์

(2) กลุ่มผลิตภัณฑ์ใช้ในวิศวกรรมและอุตสาหกรรม เช่น ชิ้นส่วนยางอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ยางใช้ในการก่อสร้าง

(3) กลุ่มผลิตภัณฑ์จากน้ำยาง เช่น ถุงมือยาง และผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ เป็นต้น

(4) กลุ่มผลิตภัณฑ์อื่น เช่น รองเท้ายาง ยางรัดของ และของเล่น

ผลิตภัณฑ์ยางที่มีศักยภาพในการทำรายได้ให้กับประเทศ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากน้ำยาง ซึ่งมีมูลค่าส่งออกเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ ยางยานพาหนะ โดยคิดเป็นร้อยละ 31.6 และ 30.8 ของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยาง โดยมีตลาดส่งออกสำคัญคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และฮ่องกง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาผลิตภัณฑ์ยาง</u>

ภาวการณ์นำเข้าผลิตภัณฑ์ยางจากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 113,518,854 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 48.00 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 2,337,059,381 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ1,958.74 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 63.90 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.13)

ภาวการณ์ส่งออกผลิตภัณฑ์ยางไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 2,382,943,321 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 77.57 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และประเทศบรูไนตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 15,525,044,815 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 551.51โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 64.46 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.13)

ในส่วนของการนำเข้าผลิตภัณฑ์ยางจากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 1,345,748,909 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ79.49 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 10,519,804,401 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 681.71โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 77.00 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.14)

ภาวการณ์ส่งออกพลาสติกไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 12,968,185,870 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 64.74 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 55,559,885,852 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 328.43โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 37.28 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศจีนตามลำดับ (ตารางที่ 3.14)

ตารางที่ 3.13 การค้าผลิตภัณฑ์ยางของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	1,141,321	(1.01)	106,077,809	(4.54)	9,194.30
อินโดนีเซีย	8,814,983	(7.77)	288,445,176	(12.34)	3,172.21
มาเลเซีย	49,070,938	(43.23)	1,493,400,550	(63.90)	2,943.35
สิงคโปร์	54,489,129	(48.00)	449,076,195	(19.22)	724.16
บรูไน	2,483	(0.00)	59,652	(0.00)	2,302.13
รวม	113,518,854	(100.00)	2,337,059,381	(100.00)	1,958.74
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	13,643,631	(0.57)	731,626,008	(4.71)	5,262.40
อินโดนีเซีย	16,630,345	(0.70)	1,361,444,357	(8.77)	8,086.51
มาเลเซีย	503,034,952	(21.11)	10,007,454,242	(64.46)	1,889.42
สิงคโปร์	1,848,330,500	(77.57)	3,411,441,083	(21.97)	84.57
บรูไน	1,303,893	(0.05)	13,079,124	(0.08)	903.08
รวม	2,382,943,321	(100.00)	15,525,044,815	(100.00)	551.51

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 40 หมายถึง ยางและของที่ทำด้วยยาง

ตารางที่ 3.14 การค้าผลิตภัณฑ์ยางของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	257,576,687	(19.14)	1,730,124,110	(16.45)	571.69
จีน	18,390,242	(1.37)	689,872,284	(6.56)	3,651.30
ญี่ปุ่น	1,069,781,980	(79.49)	8,099,808,008	(77.00)	657.15
รวม	1,345,748,909	(100.00)	10,519,804,401	(100.00)	681.71

ตารางที่ 3.14 (ต่อ)

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	2,580,231,549	(19.90)	20,000,918,051	(36.00)	675.16
จีน	1,992,353,454	(15.36)	14,844,078,320	(26.72)	645.05
ญี่ปุ่น	8,395,600,866	(64.74)	20,714,889,481	(37.28)	146.74
รวม	12,968,185,870	(100.00)	55,559,885,852	(100.00)	328.43

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 40 หมายถึง ยางและของที่ทำด้วยยาง

(7) ผลิตภัณฑ์หนัง (Rubber Product)

อุตสาหกรรมเครื่องหนังและผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง เป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงาน เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก (Labour Intensive) เป็นแหล่งสร้างมูลค่าเพิ่มจากอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ อุตสาหกรรมกระเป๋าหนัง รองเท้าหนัง และของเล่นสำหรับสัตว์เลี้ยง และเป็นแหล่งสร้างรายได้จากการส่งออก นอกจากนี้ อุตสาหกรรมเครื่องหนัง ยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการส่งออกติดอันดับ 1 ใน 15 ของสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย

การผลิตเครื่องหนังในไทยส่วนใหญ่เป็นการผลิตในลักษณะให้บริษัทต่างชาติที่เข้ามาตั้งฐานการผลิตในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ลักษณะการผลิตในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนไป โดยบริษัทต่างชาติที่มีฐานการผลิตในประเทศเริ่มย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่นที่มีความได้เปรียบในด้านต้นทุนการผลิตเหนือกว่าไทยอย่าง จีน เวียดนาม และอินเดีย เนื่องจากมีแรงงานจำนวนมาก ค่าจ้างแรงงานต่ำและมีความพร้อมในเรื่องวัตถุดิบมากกว่าไทย ในปัจจุบัน ผู้ประกอบการไทยจึงปรับการผลิตจากเดิมที่เคยผลิตภายใต้ตรายี่ห้อของต่างประเทศมาเป็นการผลิตภายใต้ตรายี่ห้อของตนเองและให้ความสำคัญกับตลาดต่างประเทศมากขึ้น โดยมุ่งเน้นตลาดระดับกลางขึ้นไปซึ่งมีความต้องการในสินค้าที่มีคุณภาพสูง มีรูปแบบที่ทันสมัยแทนการผลิตแบบเดิมที่เป็นการผลิตในปริมาณมาก เนื่องจากการแข่งขันในตลาดระดับกลางลงมา ความ

ได้เปรียบเรื่องต้นทุนเป็นสิ่งสำคัญและเป็นการแข่งขันกันด้วยราคา ประกอบกับไทยได้สูญเสียความได้เปรียบด้านต้นทุนแรงงาน ซึ่งปรับตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่สอดคล้องกับการพัฒนาฝีมือแรงงาน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

สถิติการค้าของไทยในสาขาผลิตภัณฑ์หนัง

ภาวการณ์นำเข้าผลิตภัณฑ์หนังจากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 876,120,218 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 46.32 รองลงมาได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยลดลง คิดเป็นมูลค่า 29,353,864 บาท หรือลดลงร้อยละ 80.47โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 46.26 รองลงมา ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.15)

ภาวการณ์ส่งออกผลิตภัณฑ์หนังไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 291,292,229 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 82.60 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และประเทศบรูไนตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 1,557,532,576 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 434.70 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 36.43 รองลงมา ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.15)

ในส่วนของการนำเข้าผลิตภัณฑ์หนังจากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 5,070,612,130 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 51.26 รองลงมาได้แก่ ประเทศจีน และประเทศญี่ปุ่น ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยลดลง คิดเป็นมูลค่า 1,146,312,093 บาท หรือลดลงร้อยละ 77.39 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศจีนสูงสุด ร้อยละ 59.96 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ตามลำดับ (ตารางที่ 3.16)

ตารางที่ 3.15 การค้าผลิตภัณฑ์หนังของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	25,174,767	(2.87)	1,107,050	(3.77)	-95.60
อินโดนีเซีย	318,662,783	(36.37)	9,516,622	(32.42)	-97.01
มาเลเซีย	405,824,627	(46.32)	3,774,321	(12.86)	-99.07
สิงคโปร์	119,410,129	(13.63)	13,579,151	(46.26)	-88.63
บรูไน	7,047,913	(0.80)	1,376,721	(4.69)	-80.47
รวม	876,120,218	(100.00)	29,353,864	(100.00)	-96.65
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	8,539,090	(2.93)	85,896,486	(5.51)	905.92
อินโดนีเซีย	3,681,807	(1.26)	492,422,450	(31.62)	13,274.48
มาเลเซีย	35,881,555	(12.32)	567,348,296	(36.43)	1,481.17
สิงคโปร์	240,602,629	(82.60)	407,139,418	(26.14)	69.22
บรูไน	2,587,149	(0.89)	4,725,926	(0.30)	82.67
รวม	291,292,229	(100.00)	1,557,532,576	(100.00)	434.70

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 41-43 หมายถึง หนังดิบ หนังฟอก หนังเฟอร์และของที่ทำด้วยหนังดังกล่าว เครื่องอานและเครื่องเทียมลาก เครื่องใช้สำหรับเดินทาง กระเป๋าถือและภาชนะที่คล้ายกันของทำด้วยไส้สัตว์ (นอกจากไส้ตัวไหม)

ภาวการณ์ส่งออกผลิตภัณฑ์หนังไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 1,867,846,135 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 81.41 รองลงมาได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 1,146,312,093 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 548.49 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 80.42 รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีนตามลำดับ (ตารางที่ 3.16)

ตารางที่ 3.16 การค้าผลิตภัณฑ์หนังของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	2,599,011,369	(51.26)	337,229,124	(29.42)	-87.02
จีน	1,881,147,986	(37.10)	687,331,064	(59.96)	-63.46
ญี่ปุ่น	590,452,775	(11.64)	121,751,905	(10.62)	-79.38
รวม	5,070,612,130	(100.00)	1,146,312,093	(100.00)	-77.39
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	1,520,618,659	(81.41)	9,741,644,910	(80.42)	540.64
จีน	27,961,684	(1.50)	787,505,623	(6.50)	2,716.37
ญี่ปุ่น	319,265,792	(17.09)	1,583,626,619	(13.07)	396.02
รวม	1,867,846,135	(100.00)	12,112,777,151	(100.00)	548.49

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 41-43 หมายถึง หนังดิบ หนังฟอก หนังเฟอร์และของที่ทำด้วยหนังดังกล่าว เครื่องอานและเครื่องเทียมลาก เครื่องใช้สำหรับเดินทาง กระเป๋าถือและภาชนะที่คล้ายกันของทำด้วยไส้สัตว์ (นอกจากไส้ตัวไหม)

(8) เฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย (Wood and Rattan Furniture)

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ของไทยได้เปลี่ยนจากอุตสาหกรรมในครัวเรือน ซึ่งผลิตเพื่อสนองความต้องการของตลาดในประเทศไปสู่อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก และมีการเปลี่ยนแปลงการใช้วัตถุดิบจากไม้เนื้อแข็งมาเป็นไม้เนื้ออ่อน ทั้งนี้เนื่องจากไม้เนื้อแข็งเริ่มขาดแคลน ขณะที่เฟอร์นิเจอร์ไม้เนื้ออ่อนกำลังเป็นที่นิยมทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ ดังนั้นโรงงานเฟอร์นิเจอร์ จึงหันมาใช้ไม้ยางพาราในการผลิตเฟอร์นิเจอร์มากขึ้น เนื่องจากเป็นไม้ที่มีอยู่มากในประเทศและมีราคาค่อนข้างถูก

ผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่ดำเนินการในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อม ทำการผลิตเพื่อจำหน่ายในท้องถิ่นนั้นๆ กับโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีการ

ผลิตมุ่งการส่งออกเป็นสำคัญ จำนวนผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา ซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนและเปิดดำเนินการแล้วมีทั้งสิ้นกว่า 11รายโดยกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณการผลิตจะถูกส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

ส่วนเฟอร์นิเจอร์หวาย ซึ่งเดิมเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีการผลิตเพื่อการจำหน่ายในท้องถิ่นหรือรับงานจากผู้ส่งออกอีกทอดหนึ่ง ขณะที่บางส่วนมีการพัฒนาเป็นโรงงานอุตสาหกรรม ปัจจุบันมีผู้ผลิตรายใหญ่ 8 ราย มีกำลังการผลิตรวมกว่า 80,000 ชิ้นต่อปี (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาเฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย</u>

ภาวการณ์นำเข้าเฟอร์นิเจอร์ไม้และหวายจากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 3,326,130,857 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 84.48 รองลงมาได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 9,157,742,308 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 175.33โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 93.23 รองลงมา ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.17)

ภาวการณ์ส่งออกเฟอร์นิเจอร์ไม้และหวายไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 142,650,193 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 64.79 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 1,042,944,112 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 631.12 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 71.92 รองลงมา ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.17)

ตารางที่ 3.17 การค้าเฟอร์นิเจอร์ไม้และหวายของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	3,256,301	(0.10)	9,478,563	(0.10)	191.08
อินโดนีเซีย	485,357,012	(14.59)	574,672,324	(6.28)	18.40
มาเลเซีย	2,809,923,214	(84.48)	8,538,017,423	(93.23)	203.85
สิงคโปร์	27,591,502	(0.83)	35,347,760	(0.39)	28.11
บรูไน	2,829	(0.00)	226,237	(0.00)	7,897.88
รวม	3,326,130,857	(100.00)	9,157,742,308	(100.00)	175.33
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	3,387,409	(2.37)	124,199,684	(11.91)	3,566.51
อินโดนีเซีย	1,722,257	(1.21)	68,970,486	(6.61)	3,904.66
มาเลเซีย	41,719,996	(29.25)	750,066,613	(71.92)	1,697.86
สิงคโปร์	92,419,084	(64.79)	96,060,542	(9.21)	3.94
บรูไน	3,401,447	(2.38)	3,646,787	(0.35)	7.21
รวม	142,650,193	(100.00)	1,042,944,112	(100.00)	631.12

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 44 หมายถึง ไม้และของที่ทำด้วยไม้ ถ่านไม้

ในส่วนของการนำเข้าเฟอร์นิเจอร์ไม้และหวายจากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 119,499,574 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 65.35 รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 1,618,643,145 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,254.52 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 65.55 รองลงมา ได้แก่ จีน และประเทศญี่ปุ่น ตามลำดับ (ตารางที่ 3.18)

ภาวการณ์ส่งออกเฟอร์นิเจอร์ไม้และหวายไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 1,691,432,855 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 55.23 รองลงมาได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 10,343,699,217 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5,11.53 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 47.75 รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีนตามลำดับ (ตารางที่ 3.18)

ตารางที่ 3.18 การค้าเฟอร์นิเจอร์ไม้และหวายของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	78,092,432	(65.35)	1,061,042,177	(65.55)	1,258.70
จีน	16,977,317	(14.21)	446,613,990	(27.59)	2,530.65
ญี่ปุ่น	24,429,825	(20.44)	110,986,979	(6.86)	354.31
รวม	119,499,574	(100.00)	1,618,643,145	(100.00)	1,254.52
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	934,215,314	(55.23)	4,938,774,418	(47.75)	428.65
จีน	70,609,830	(4.17)	2,389,755,040	(23.10)	3,284.45
ญี่ปุ่น	686,607,712	(40.59)	3,015,169,759	(29.15)	339.14
รวม	1,691,432,855	(100.00)	10,343,699,217	(100.00)	5,11.53

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 44 หมายถึง ไม้และของที่ทำด้วยไม้ ถ่านไม้

(9) เยื่อกระดาษ (Pulp)

อุตสาหกรรมเยื่อกระดาษไทยมีลักษณะของผู้ประกอบการน้อยราย กำลังผลิตในปัจจุบันต่ำกว่ากำลังการผลิตเยื่อกระดาษของอินโดนีเซียมาก เพราะเหตุว่าไทยประสบปัญหาข้อจำกัดด้านวัตถุดิบ (เนื้อไม้) ข้อจำกัดนี้ทำให้อุตสาหกรรมเยื่อกระดาษไทยไม่สามารถขยายตัวได้

มากในอนาคต ในขณะเดียวกันไทยก็ขาดแคลนไม้เนื้ออ่อนสำหรับการผลิตเยื่อกระดาษประเภทใยยาว ดังนั้นไทยจึงต้องนำเข้าเยื่อกระดาษใยยาวจากต่างประเทศเป็นมูลค่าปีละหลายพันล้านบาท

เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการค้าเยื่อกระดาษในกลุ่มประเทศอาเซียนมากขึ้น รัฐบาลจึงกำหนดให้เยื่อกระดาษเป็นสินค้าในรายการสิทธิพิเศษทางการค้า (Preferential Trading Arrangement: PTA) ซึ่งจะลดภาษีนำเข้าภายใต้ Margin of Preference (MOP) ลงอีกร้อยละ 25-50 สำหรับเยื่อกระดาษที่นำเข้าจากกลุ่มประเทศอาเซียน ต่อมาการจัดเก็บภาษีนำเข้าเยื่อกระดาษภายใต้ PTA ได้ถูกยกเลิกไปเมื่อเยื่อกระดาษถูกจัดอยู่ในกลุ่มสินค้าที่ต้องลดภาษีเป็นการเร่งด่วน (Fast Track) ภายใต้การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

เยื่อกระดาษสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ชนิด ตามกรรมวิธีการผลิต คือ เยื่อไม้บด (Mechanical Wood Pulp) เยื่อเคมี (Chemical Wood Pulp) และเยื่อกึ่งเคมี (Semi-Chemical Wood Pulp) นอกจากนี้หากจำแนกตามความยาวของเยื่อ จะมี 2 ประเภท คือ เยื่อใยสั้น ความยาว 0.5-1.5 มิลลิเมตร ซึ่งได้จากไม้เบญจพรรณ (Hard Wood) และพืชสวน (Non Wood) เช่น ปอ ป่าน กากอ้อย หญ้าขจรจบ ฟางข้าว และไผ่ ประเภทที่สอง คือ เยื่อใยยาว ความยาว 2-4 มิลลิเมตร ซึ่งได้จากไม้เนื้ออ่อน (Soft Wood) เช่น สนสองใบ สนสามใบ เฮมล็อก (Hem Lock) เป็นต้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาอุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ</u>

ภาวการณ์นำเข้าเยื่อกระดาษจากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 557,295,408 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 72.19 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 5,391,671,993 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 867.47 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 59.31 รองลงมา ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.19)

ภาวการณ์ส่งออกเยื่อกระดาษไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 252,931,853 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุดร้อยละ 43.21 รองลงมาได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 4,820,880,493 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,806.00 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 33.89 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.19)

ตารางที่ 3.19 การค้าเยื่อกระดาษของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	2,138,843	(0.38)	185,252,424	(3.44)	8,561.34
อินโดนีเซีย	55,858,583	(10.02)	1,249,015,315	(23.17)	2,136.03
มาเลเซีย	96,958,045	(17.40)	759,721,192	(14.09)	683.56
สิงคโปร์	402,328,494	(72.19)	3,197,536,962	(59.31)	694.76
บรูไน	11,444	(0.00)	146,101	(0.00)	1,176.71
รวม	557,295,408	(100.00)	5,391,671,993	(100.00)	867.47
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	10,586,685	(4.19)	834,309,479	(17.31)	7,780.74
อินโดนีเซีย	21,387,934	(8.46)	813,253,699	(16.87)	3,702.39
มาเลเซีย	109,294,767	(43.21)	1,633,856,999	(33.89)	1,394.91
สิงคโปร์	105,823,594	(41.84)	1,523,566,797	(31.60)	1,339.72
บรูไน	5,838,873	(2.31)	15,893,519	(0.33)	172.20
รวม	252,931,853	(100.00)	4,820,880,493	(100.00)	1,806.00

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 47-49 หมายถึง เยื่อไม้หรือเยื่อที่ได้จากวัตถุจำพวกเส้นใยเซลลูโลสอื่นๆ กระดาษหรือกระดาษแข็งที่นำกลับคืนมาใช้ได้อีก (เศษและของที่ใช้ไม่ได้) กระดาษและกระดาษแข็งและของที่ทำด้วยกระดาษหรือกระดาษแข็ง

ในส่วนของการนำเข้าเยื่อกระดาษจากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 2,275,151,661 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 49.08 รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 13,402,725,485 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 489.09 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 51.88 รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.20)

ภาวการณ์ส่งออกเยื่อกระดาษไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 170,800,970 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 49.08 รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 5,437,120,018 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3,083.31 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศจีนสูงสุด ร้อยละ 51.31 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ตามลำดับ (ตารางที่ 3.20)

ตารางที่ 3.20 การค้าเยื่อกระดาษของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	1,116,632,041	(49.08)	6,952,757,933	(51.88)	522.65
จีน	135,808,777	(5.97)	770,869,969	(5.75)	467.61
ญี่ปุ่น	1,022,710,843	(44.95)	5,679,097,584	(42.37)	455.30
รวม	2,275,151,661	(100.00)	13,402,725,485	(100.00)	489.09

ตารางที่ 3.20 (ต่อ)

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	91,633,505	(53.65)	1,490,279,572	(27.41)	1,526.35
จีน	8,607,661	(5.04)	2,790,038,603	(51.31)	32,313.44
ญี่ปุ่น	70,559,804	(41.31)	1,156,801,843	(21.28)	1,539.46
รวม	170,800,970	(100.00)	5,437,120,018	(100.00)	3,083.31

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 47-49 หมายถึง เยื่อไม้หรือเยื่อที่ได้จากวัตถุจำพวกเส้นใยเซลลูโลสอื่นๆ กระดาษหรือกระดาษแข็งที่นำกลับคืนมาใช้ได้อีก (เศษและของที่ใช้ไม่ได้) กระดาษและกระดาษแข็งและของที่ทำด้วยกระดาษหรือกระดาษแข็ง

(10) สิ่งทอ (Textiles and Apparels)

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ประกอบไปด้วย 5 อุตสาหกรรมหลัก ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันเป็นวงจรการผลิต คือ อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ ปั่นด้าย ทอและถักผ้า ฟอกย้อมและแต่งสำเร็จ และอุตสาหกรรมเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม

โครงสร้างของอุตสาหกรรมสิ่งทอมีความสอดคล้องกับฐานทรัพยากรของไทย ซึ่งมีแรงงานมากและมีค่าจ้างแรงงานต่ำและมีความสำคัญทั้งในแง่ของการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ระบบเศรษฐกิจ มูลค่าการส่งออกและการจ้างงาน โดยอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ระบบเศรษฐกิจ มูลค่าการส่งออกและการจ้างงานสูงสุดในภาคหัตถอุตสาหกรรม และมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 2,641 คิดเป็นร้อยละ 58 ของจำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม

ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเป็นสินค้าส่งออกที่นำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศมากที่สุดชนิดหนึ่งมามากกว่า 10 ปี และประเทศไทยเป็น Net Exporter ในสาขาสิ่งทอ และมีคู่แข่งที่สำคัญในตลาดโลกคือ จีน ฮ่องกง อิตาลี เม็กซิโก และสหรัฐอเมริกา โดยในปี พ.ศ.

2543 ไทยเป็นผู้ส่งออกลำดับที่ 14 ของโลก มีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ1.98 ของการส่งออกในตลาดโลก

ในอาเซียน ไทยมีความสามารถในการแข่งขันทั้งในสินค้าประเภทเสื้อผ้าที่ทำจากผ้าถักและเสื้อผ้าที่ทำจากผ้าทอ โดยมีส่วนแบ่งตลาดในอาเซียนร้อยละ 19.6 ประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยในอาเซียน คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 30.3 ร้อยละ 22.8 และร้อยละ 21.5 ตามลำดับ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาสิ่งทอ</u>

ภาวการณ์นำเข้าสิ่งทอจากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 739,632,726 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศอินโดนีเซียสูงสุด ร้อยละ 42.51 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 4,372,599,713 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 491.19โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศอินโดนีเซียสูงสุด ร้อยละ 63.53 รองลงมา ได้แก่ ประเทศ มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.21)

ภาวการณ์ส่งออกสิ่งทอไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 3,187,541,089 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 68.01 รองลงมาได้แก่ ประเทศ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 11,956,661,838 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 275.11โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 35.48 รองลงมา ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.21)

ในส่วนของการนำเข้าสิ่งทอจากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 7,654,661,622 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้า

จากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 34.96 รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 29,828,549,291 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 289.68 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศจีนสูงสุด ร้อยละ 50.47 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ตามลำดับ (ตารางที่ 3.22)

ภาวการณ์ส่งออกสิ่งทอไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 13,085,973,982 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 69.63 รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 82,919,622,427 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 533.65 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 77.28 รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.22)

ตารางที่ 3.21 การค้าสิ่งทอของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	29,168,672	(3.94)	222,935,038	(5.10)	664.30
อินโดนีเซีย	314,450,045	(42.51)	2,778,061,404	(63.53)	783.47
มาเลเซีย	235,826,304	(31.88)	794,945,452	(18.18)	237.09
สิงคโปร์	159,906,675	(21.62)	571,306,677	(13.07)	257.28
บรูไน	281,030	(0.04)	5,351,143	(0.12)	1,804.12
รวม	739,632,726	(100.00)	4,372,599,713	(100.00)	491.19

ตารางที่ 3.21 (ต่อ)

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	242,906,477	(7.62)	2,340,421,574	(19.57)	863.51
อินโดนีเซีย	233,125,743	(7.31)	2,547,574,650	(21.31)	992.79
มาเลเซีย	472,043,606	(14.81)	2,674,967,093	(22.37)	466.68
สิงคโปร์	2,167,734,841	(68.01)	4,242,373,580	(35.48)	95.71
บรูไน	71,730,422	(2.25)	151,324,941	(1.27)	110.96
รวม	3,187,541,089	(100.00)	11,956,661,838	(100.00)	275.11

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 50-63 หมายถึง สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ

ตารางที่ 3.22 การค้าสิ่งทอของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	2,502,969,032	(32.70)	6,199,305,514	(20.78)	147.68
จีน	2,475,788,059	(32.34)	15,054,614,481	(50.47)	508.07
ญี่ปุ่น	2,675,904,531	(34.96)	8,574,629,296	(28.75)	220.44
รวม	7,654,661,622	(100.00)	29,828,549,291	(100.00)	289.68
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	9,112,096,097	(69.63)	64,081,879,266	(77.28)	603.26
จีน	463,572,972	(3.54)	4,712,770,121	(5.68)	916.62
ญี่ปุ่น	3,510,304,913	(26.82)	14,124,973,040	(17.03)	302.39
รวม	13,085,973,982	(100.00)	82,919,622,427	(100.00)	533.65

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 50-63 หมายถึง สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ

(11) ปูนซีเมนต์ (Cement)

อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของไทยได้เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2456 โดยที่มีบริษัทแรกคือ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะทำการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และเพื่อให้มีอุตสาหกรรมที่ผลิตวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลมาโดยตลอดนับตั้งแต่เริ่มต้น ดังนั้น นโยบายของรัฐบาลจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อลักษณะโครงสร้างและการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ ซึ่งโดยแท้จริงแล้วส่งผลกระทบไปยังอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้าง

โครงสร้างของอุตสาหกรรมมีลักษณะเป็นการแข่งขันน้อยราย (Oligopoly) การแข่งขันที่รุนแรงขึ้น ทำให้อำนาจการกำหนดราคาของผู้ผลิตรายใหญ่ลดลง ภาวะตลาดมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคา (Price maker) ไม่ใช่ผู้รับราคา (Price taker) และในบางครั้งผู้ขายหรือร้านค้าวัสดุก่อสร้างก็เป็นผู้กำหนดราคาขายปลีกเช่นกัน โดยรัฐบาลจะควบคุมราคาในช่วงที่ปูนซีเมนต์ขาดแคลน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์</u>

ภาวการณ์นำเข้าปูนซีเมนต์จากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 43,937,475 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 46.88 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 358,951,654 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 716.96โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 40.98 รองลงมา ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.23)

ภาวการณ์ส่งออกปูนซีเมนต์ไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 110,220,048 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 48.37 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน และฟิลิปปินส์ ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็น

มูลค่า 614,498,128 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 457.52 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 30.54 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.23)

ตารางที่ 3.23 การค้าซีเมนต์ของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	4,657,709	(10.60)	19,022,512	(5.30)	308.41
อินโดนีเซีย	2,281,441	(5.19)	124,761,306	(34.76)	5,368.53
มาเลเซีย	16,400,860	(37.33)	147,081,761	(40.98)	796.79
สิงคโปร์	20,597,465	(46.88)	68,080,203	(18.97)	230.53
บรูไน	0	(0.00)	5,872	(0.00)	0.00
รวม	43,937,475	(100.00)	358,951,654	(100.00)	716.96
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	917,908	(0.83)	78,809,829	(12.83)	8,485.81
อินโดนีเซีย	11,107,749	(10.08)	128,119,192	(20.85)	1,053.42
มาเลเซีย	36,404,156	(33.03)	187,650,266	(30.54)	415.46
สิงคโปร์	53,310,164	(48.37)	185,640,536	(30.21)	248.23
บรูไน	8,480,072	(7.69)	34,278,305	(5.58)	304.22
รวม	110,220,048	(100.00)	614,498,128	(100.00)	457.52

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 68 หมายถึง ของทำด้วยหิน ปลาสเตอร์ ซีเมนต์ แอสเบสทอส ไมกาหรือวัตถุที่คล้ายกัน

ในส่วนของการนำเข้าปูนซีเมนต์จากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 506,402,173 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 83.15 รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า

2,415,121,567 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 376.92 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 72.17 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.24)

ภาวการณ์ส่งออกปูนซีเมนต์ไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 628,035,354 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 59.27 รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 885,016,251 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.92 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 60.77 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.24)

ตารางที่ 3.24 การค้าซีเมนต์ของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	57,348,953	(11.32)	355,931,889	(14.74)	520.64
จีน	27,954,755	(5.52)	316,205,771	(13.09)	1,031.13
ญี่ปุ่น	421,098,465	(83.15)	1,742,983,907	(72.17)	313.91
รวม	506,402,173	(100.00)	2,415,121,567	(100.00)	376.92
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	372,247,945	(59.27)	285,180,354	(32.22)	-23.39
จีน	42,405,677	(6.75)	62,008,359	(7.01)	46.23
ญี่ปุ่น	213,381,733	(33.98)	537,827,538	(60.77)	152.05
รวม	628,035,354	(100.00)	885,016,251	(100.00)	40.92

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 68 หมายถึง ของทำด้วยหิน ปลาสเตอร์ ซีเมนต์ แอสเบสทอส ไมกาหรือวัตถุที่คล้ายกัน

(12) ผลิตภัณฑ์เซรามิคและแก้ว (Ceramic and Glass Products)

อุตสาหกรรมเซรามิค มีประวัติศาสตร์และฐานการผลิตในประเทศมานานและมีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตมาอย่างต่อเนื่อง ช่วยสร้างงานกระจายรายได้ไปสู่ชนบท เพราะอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ใช้แรงงานมากในขั้นตอนการผลิต (Labor Intensive) มีต้นทุนการผลิตในระดับที่สามารถแข่งขันได้เนื่องจากใช้วัตถุดิบหลักในประเทศ รวมทั้งอุตสาหกรรมได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐมาโดยตลอด จึงเป็นหนึ่งในผู้ผลิตที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียน

อุตสาหกรรมเซรามิคเป็นอุตสาหกรรมที่มีผลิตภัณฑ์มากมายหลายชนิด เป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานของอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมแก้ว อุตสาหกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมซีเมนต์ ตลอดจนอุตสาหกรรมอิเลคทรอนิคส์และคอมพิวเตอร์ อุตสาหกรรมเซรามิคเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ เช่น ดิน หิน และแร่ ช่วยประหยัดเงินตราจากการนำเข้าวัตถุดิบ เป็นอุตสาหกรรมที่สามารถทำรายได้จากการส่งออกสูงถึงปีละประมาณหลายพันล้านบาท ส่วนอุตสาหกรรมแก้วเป็นอุตสาหกรรมการผลิตที่ตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า วงการแพทย์ เฟอร์นิเจอร์ ตกแต่งอาคารสำนักงาน บรรจุภัณฑ์อาหารและยา ฯลฯ

การผลิตของอุตสาหกรรมเซรามิคไทยเป็นการผลิตเซรามิคแบบดั้งเดิม (Traditional Ceramics) สำหรับการผลิตเซรามิคแบบใหม่ (New Ceramics) มีการผลิตในประเทศไทยน้อยมาก เนื่องจากขาดแคลนเงินทุนที่ต้องใช้ในการลงทุนเป็นจำนวนมาก และขาดแคลนเทคโนโลยีในระดับสูง ซึ่ง Traditional Ceramics ได้แก่ กระเบื้อง เครื่องสุขภัณฑ์ และ กระจกนั้น เป็นวัสดุตกแต่งที่การผลิตจะเน้นหนักเพื่อตอบสนองต่ออัตราการเติบโตของความต้องการใช้ภายในประเทศโดยเฉพาะในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ส่วนถ้วยชามเซรามิค ของชำร่วย เครื่องประดับเซรามิค เครื่องแก้วใช้บนโต๊ะอาหาร การผลิตจะเน้นเพื่อการส่งออก บรรจุภัณฑ์แก้ว (ขวดแก้ว) เป็นสินค้าที่ขนส่งลำบากเพราะแตกหักง่าย และมีต้นทุนในการดูแลค่อนข้างสูง ทำให้ผลผลิตที่ได้เกือบทั้งหมดใช้สนองความต้องการภายในประเทศ จะมีการส่งออกบ้างในรูปของบรรจุภัณฑ์ที่ไปพร้อมๆ กับผลิตภัณฑ์ และลูกถ้วยไฟฟ้า จะผลิตเพื่อตอบสนองกิจการสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า) เป็นสำคัญ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

สถิติการค้าของไทยในสาขาผลิตภัณฑ์เซรามิคและแก้ว

ภาวการณ์นำเข้าเซรามิคและแก้วจากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 140,613,624 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 61.53 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียน มูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 2,229,159,292 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,485.31 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 51.74 รองลงมา ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.25)

ภาวการณ์ส่งออกเซรามิคและแก้วไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 920,384,268 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศบรูไนสูงสุดร้อยละ 57.75 รองลงมาได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศฟิลิปปินส์ ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 7,034,870,816 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 664.34 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศบรูไนสูงสุด ร้อยละ 64.62 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศฟิลิปปินส์ตามลำดับ (ตารางที่ 3.25)

ตารางที่ 3.25 การค้าผลิตภัณฑ์เซรามิคและแก้วของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	5,662,711	(4.03)	52,355,700	(2.35)	824.57
อินโดนีเซีย	15,018,429	(10.68)	585,210,486	(26.25)	3,796.62
มาเลเซีย	33,412,009	(23.76)	1,153,419,673	(51.74)	3,352.11

ตารางที่ 3.25 (ต่อ)

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
สิงคโปร์	86,520,476	(61.53)	437,919,484	(19.65)	406.15
บรูไน	0	(0.00)	253,949	(0.01)	0
รวม	140,613,624	(100.00)	2,229,159,292	(100.00)	1,485.31
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	28,856,561	(3.14)	355,632,730	(5.06)	1,132.42
อินโดนีเซีย	39,733,681	(4.32)	440,874,000	(6.27)	1,009.57
มาเลเซีย	83,440,020	(9.07)	658,114,846	(9.36)	688.73
สิงคโปร์	236,852,010	(25.73)	1,034,134,771	(14.70)	336.62
บรูไน	531,501,997	(57.75)	4,546,114,469	(64.62)	755.33
รวม	920,384,268	(100.00)	7,034,870,816	(100.00)	664.34

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 69-70 หมายถึง ผลิตภัณฑ์เซรามิคและแก้ว

ในส่วนของการนำเข้าเซรามิคและแก้วจากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 931,349,287 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 67.49 รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 7,879,752,678 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 746.06 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 72.91 รองลงมา ได้แก่ จีน และประเทศสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ (ตารางที่ 3.26)

ภาวการณ์ส่งออกเซรามิคและแก้วไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 302,421,299 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 64.71 รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 5,861,996,357 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,838.35 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 87.73 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.26)

ตารางที่ 3.26 การค้าผลิตภัณฑ์เซรามิคและแก้วของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	252,668,541	(27.13)	779,015,081	(9.89)	208.32
จีน	50,094,298	(5.38)	1,355,421,285	(17.20)	2,605.74
ญี่ปุ่น	628,586,448	(67.49)	5,745,316,313	(72.91)	814.01
รวม	931,349,287	(100.00)	7,879,752,678	(100.00)	746.06
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	69,210,396	(22.89)	61,462,882	(1.05)	-11.19
จีน	37,519,550	(12.41)	657,859,336	(11.22)	1,653.38
ญี่ปุ่น	195,691,354	(64.71)	5,142,674,139	(87.73)	2,527.95
รวม	302,421,299	(100.00)	5,861,996,357	(100.00)	1,838.35

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 69-70 หมายถึง ผลิตภัณฑ์เซรามิคและแก้ว

(13) อัญมณีและเครื่องประดับ (Gems and Jewellery)

ในปัจจุบันไทยเป็นผู้ส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับที่สำคัญประเทศหนึ่งในโลก โดยพัฒนาการจากการเป็นศูนย์กลางการค้าพลอย การเจียระไนพลอย การเจียระไนเพชรและมาเป็นผู้ผลิตและส่งออกเครื่องประดับเพชรพลอย

อุตสาหกรรมเจียระไนพลอย เกิดจากการที่ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าพลอย เนื่องจากเป็นแหล่งพลอยสีที่สำคัญ 1 ใน 5 แห่งของโลก และอาศัยความได้เปรียบจากฝีมือการเจียระไนที่ประณีตและไทยยังมีการหุงหรือเผาพลอย ซึ่งทำให้พลอยมีคุณค่ามากขึ้น ซึ่งการหุงหรือเผาพลอยนี้มีในไทยเพียงประเทศเดียวในอาเซียน และส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยใช้เครื่องมือเจียระไนที่ไม่ซับซ้อนและมีราคาถูก การลงทุนลักษณะโรงงานที่มีการลงทุนสูง จึงมีน้อยมาก

อุตสาหกรรมเจียระไนเพชร ในไทยเกิดจากการย้ายฐานการผลิตจากประเทศที่มีชื่อเสียงด้านการเจียระไนเพชรมาเป็นเวลานาน เช่น เบลเยี่ยม อิสราเอลและอังกฤษ เนื่องจากต้องการความได้เปรียบในด้านค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าในการเจียระไนเพชรขนาดเล็กกว่าในประเทศตน ไทยมีฝีมือการเจียระไนเพชรที่พัฒนามาจากการเจียระไนพลอย ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเจียระไนเพชรมีเพียงไม่กี่ราย (เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมเจียระไนพลอย) และส่วนใหญ่เป็นบริษัทต่างชาติ ที่มีลักษณะเป็นโรงงานที่มีการลงทุนสูง เนื่องจากเครื่องมือในการเจียระไนทันสมัย ซับซ้อนและต้องนำเข้าจากต่างประเทศผู้ผลิตในอุตสาหกรรมนี้จึงต้องมีฐานการเงินที่ดี

อุตสาหกรรมเครื่องประดับเพชรพลอยนั้น ผู้ผลิตเพื่อส่งออกส่วนหนึ่งพัฒนาจากผู้ผลิตเพื่อขายในประเทศ หรือพัฒนามาจาก Gems Exporter หรือ Local Gemes Traders และผู้ผลิตอีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ผลิตที่ร่วมทุนกับต่างชาติ นอกจากนี้ยังมี Exporter ที่อาศัยการผลิตจาก Subcontractors โดย Exporters ประเภทนี้อาศัยประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้มาก่อนและต้องมีฐานการเงินที่ดี (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ</u>

ภาวการณ์นำเข้าอัญมณีและเครื่องประดับจากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 316,524,528 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 83.68 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียน มูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 3,347,287,947 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 957.51 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 34.81รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.27)

ภาวการณ์ส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 382,695,096 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 92.26 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน และประเทศฟิลิปปินส์ ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 1,657,355,541 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 333.07 โดยมีสัดส่วนการส่งออก

ไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 82.18 รองลงมา ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.27)

ในส่วนของการนำเข้าอัญมณีและเครื่องประดับจากประเทศนอกกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 2,991,493,675 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 53.46 รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 8,006,731,049 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 167.65 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 52.51 รองลงมา ได้แก่ จีน และประเทศญี่ปุ่น ตามลำดับ (ตารางที่ 3.28)

ภาวการณ์ส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไปยังประเทศนอกกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 8,866,653,608 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 57.45 รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 26,091,302,724 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 194.26 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา สูงสุด ร้อยละ 76.27 รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.28)

ตารางที่ 3.27 การค้าอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	12,838,904	(4.06)	137,454,743	(4.11)	970.61
อินโดนีเซีย	571,701	(0.18)	1,002,339,721	(29.94)	175,225.73
มาเลเซีย	38,048,382	(12.02)	1,165,353,739	(34.81)	2,962.82

ตารางที่ 3.27 (ต่อ)

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
สิงคโปร์	264,856,046	(83.68)	1,041,671,911	(31.12)	293.3
บรูไน	209,494	(0.07)	467,833	(0.01)	123.32
รวม	316,524,528	(100.00)	3,347,287,947	(100.00)	957.51
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	894,823	(0.23)	12,075,083	(0.73)	1,249.44
อินโดนีเซีย	3,624,023	(0.95)	125,193,010	(7.55)	3,354.53
มาเลเซีย	22,367,008	(5.84)	148,493,890	(8.96)	563.9
สิงคโปร์	353,068,682	(92.26)	1,361,996,083	(82.18)	285.76
บรูไน	2,740,560	(0.72)	9,597,475	(0.58)	250.2
รวม	382,695,096	(100.00)	1,657,355,541	(100.00)	333.07

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 71 ไข่มุกธรรมชาติหรือไข่มุกเลี้ยง รัตนชาติหรือกึ่งรัตนชาติ โลหะมีค่า โลหะที่หุ้มติดด้วยโลหะมีค่าและของที่ทำด้วยของดังกล่าว เครื่องเพชรพลอยและรูปพรรณที่เป็นของเทียม เหรียญกษาปณ์

ตารางที่ 3.28 การค้าอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	1,304,580,158	(43.61)	4,204,463,030	(52.51)	222.28
จีน	87,715,848	(2.93)	2,449,287,385	(30.59)	2,692.30
ญี่ปุ่น	1,599,197,670	(53.46)	1,352,980,634	(16.90)	-15.4
รวม	2,991,493,675	(100.00	8,006,731,049	(100.00)	167.65

ตารางที่ 3.28 (ต่อ)

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	5,093,510,003	(57.45)	19,900,512,641	(76.27)	290.7
จีน	8,704,950	(0.10)	150,627,933	(0.58)	1,630.37
ญี่ปุ่น	3,764,438,655	(42.46)	6,040,162,150	(23.15)	60.45
รวม	8,866,653,608	(100.00)	26,091,302,724	(100.00)	194.26

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 71 ไข่มุกธรรมชาติหรือไข่มุกเลี้ยง รัตนชาติหรือกึ่งรัตนชาติ โลหะมีค่า โลหะที่หุ้มติดด้วยโลหะมีค่าและของที่ทำด้วยของดังกล่าว เครื่องเพชรพลอยและรูปพรรณที่เป็นของเทียม เหรียญกษาปณ์

(14) แคโทดที่ทำจากทองแดง (Copper Cathodes)

อุตสาหกรรมคอปเปอร์คาร์โทด คือ อุตสาหกรรมที่เกิดจากการถลุงแร่ทองแดงและนำมาผ่านกระบวนการ Refining เพื่อให้ได้ทองแดงบริสุทธิ์ในรูป คอปเปอร์คาร์โทด ซึ่งนำไปแปรรูปเป็นแท่ง, ม้วน, และแผ่น เพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น สายไฟ หม้อแปลงไฟฟ้า และชิ้นส่วนรถยนต์

การผลิตคอปเปอร์คาร์โทด เริ่มจากการนำสินแร่ทองแดงมาผ่านขบวนการถลุงแร่ หรือเรียกว่า Smelting ทำให้ได้โลหะทองแดงและธาตุมลทิน จากนั้นนำมาผ่านกระบวนการทำให้บริสุทธิ์ หรือเรียกว่า Refining ในขั้นตอนนี้จะได้โลหะทองแดงบริสุทธิ์ หรือ คอปเปอร์คาร์โทด

ในอาเซียนปัจจุบันมีผู้ผลิตคอปเปอร์คาร์โทด เพียงบริษัทเดียว คือ บริษัท Philippine Associated Smelting and Refining Corporation (PASAR) ซึ่งเป็นการลงทุนของรัฐบาลฟิลิปปินส์และบริษัทผู้ผลิตจากประเทศเยอรมนี เนื่องจากประเทศฟิลิปปินส์มีแหล่งแร่เป็นของตนเอง จึงได้เปรียบในด้านวัตถุดิบ แต่อย่างไรก็ตามโลหะทองแดงของฟิลิปปินส์ยังมีส่วนผสมของธาตุมลทินสูง ในขณะนี้ประเทศอินโดนีเซียมีโครงการตั้งโรงงานถลุงแร่ทองแดงโดยบริษัทเจ้าของธุรกิจ

เหมืองแร่ทองแดงรายใหญ่ที่สุดของประเทศอินโดนีเซีย จะรวมทุนกับบริษัทของญี่ปุ่น ทั้งนี้ เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานของประเทศอินโดนีเซียที่ยังขาดแคลนทั้งในด้านพลังงานและโทรคมนาคม โดยเฉพาะระบบโทรคมนาคม ที่ต้องใช้ทองแดงเป็นวัสดุหลักในการผลิตสายโทรศัพท์

อัตราภาษีนำเข้า Refine Copper ภายใต้ข้อตกลง AFTA ของประเทศอาเซียน ในปัจจุบันทุกประเทศมีภาษีการนำเข้าทองแดงบริสุทธิ์ในอัตราค่อนข้างต่ำ โดยประเทศไทยมีอัตราภาษีนำเข้าคอปเปอร์คาร์โทด (HS 7403.11) สูงสุด คือ 3% ส่วนทองแดงในรูปแบบอื่นๆ นั้น ประเทศไทยมีอากรนำเข้าสูงกว่าประเทศอื่นเช่นกัน คือ 6% ยกเว้นลวดทองแดง (HS 7403.12) ส่วนอินโดนีเซียมีภาษีนำเข้า 15% (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาอุตสาหกรรมคอปเปอร์คาร์โทด</u>

ภาวการณ์นำเข้าคอปเปอร์คาร์โทด จากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 415,710,905 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศอินโดนีเซียสูงสุด ร้อยละ 59.16 รองลงมาได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 5,623,889,956 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,252.84โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศอินโดนีเซียสูงสุด ร้อยละ 45.40 รองลงมา ได้แก่ ประเทศ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประเทศบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.29)

ภาวการณ์ส่งออกคอปเปอร์คาร์โทด ไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 17,584,602 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 56.98 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 1,490,280,648 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8,374.92 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุด ร้อยละ 48.33 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.29)

ตารางที่ 3.29 การค้าแคโทดที่ทำจากทองแดงของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	70,234,179	(16.89)	1,064,177,703	(18.92)	1,415.18
อินโดนีเซีย	245,935,370	(59.16)	2,553,363,326	(45.40)	938.23
มาเลเซีย	60,837,401	(14.63)	1,689,027,263	(30.03)	2,676.30
สิงคโปร์	38,703,955	(9.31)	317,319,230	(5.64)	719.86
บรูไน	0	(0.00)	2,434	(0.00)	0
รวม	415,710,905	(100.00)	5,623,889,956	(100.00)	1,252.84
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	2,140,800	(12.17)	112,812,925	(7.57)	5,169.66
อินโดนีเซีย	748,741	(4.26)	212,658,896	(14.27)	28,302.19
มาเลเซีย	4,206,773	(23.92)	720,181,801	(48.33)	17,019.58
สิงคโปร์	10,019,306	(56.98)	442,770,756	(29.71)	4,319.18
บรูไน	468,981	(2.67)	1,856,271	(0.12)	295.81
รวม	17,584,602	(100.00)	1,490,280,648	(100.00)	8,374.92

ที่มา: กรมศุลกากร(2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 74 ทองแดงและของที่ทำด้วยทองแดง

ในส่วนของการนำเข้าคอปเปอร์คาร์โทด จากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 1,263,313,621 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 82.67 รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 7,559,458,788 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 498.38 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 78.87 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.30)

ภาวการณ์ส่งออกคอปเปอร์คาร์โทด ไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 145,855,652 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 42.90 รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 3,483,855,423 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2,288.56 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 51.31 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.30)

ตารางที่ 3.30 การค้าแคโทดที่ทำจากทองแดงของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	194,132,997	(15.37)	1,044,980,896	(13.82)	438.28
จีน	24,836,478	(1.97)	552,545,309	(7.31)	2,124.73
ญี่ปุ่น	1,044,344,146	(82.67)	5,961,932,584	(78.87)	470.88
รวม	1,263,313,621	(100.00)	7,559,458,788	(100.00)	498.38
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	111,841,785	(76.68)	1,145,068,554	(32.87)	923.83
จีน	1,085,537	(0.74)	844,248,735	(24.23)	77,672.49
ญี่ปุ่น	32,928,331	(22.58)	1,494,538,134	(42.90)	4,438.76
รวม	145,855,652	(100.00)	3,483,855,423	(100.00)	2,288.56

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 74 ทองแดงและของที่ทำด้วยทองแดง

(15) เครื่องอิเล็กทรอนิคส์ (Electronics)

สินค้าอิเล็กทรอนิคส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นอุตสาหกรรมที่มีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอด ซึ่งภาครัฐได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่เพื่อผลักดันให้เป็นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก สภาพภูมิศาสตร์ที่อยู่ศูนย์กลางของอาเซียน ประสบการณ์และทักษะของบุคลากร และนโยบายยกระดับมาตรฐาน และระบบคุณภาพผลิตภัณฑ์ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทย

สามารถดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาตั้งฐานการผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิคส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก

สินค้าอิเล็กทรอนิคส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า แบ่งออกเป็นหลายกลุ่มผลิตภัณฑ์ กลุ่มโทรคมนาคม เช่น เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องโทรสาร จานดาวเทียม และชิ้นส่วนเครื่องรับโทรศัพท์เป็นต้น กลุ่มผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์ สายไฟ เป็นต้น กลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิคส์ เช่น แผงวงจรไฟฟ้า วงจรพิมพ์ ไดโอด ทรานซิสเตอร์ และตลับลูกปืนอิเล็กทรอนิคส์ เป็นต้น กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายในบ้าน เช่น เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ หม้อหุงข้าว เครื่องซักผ้า และพัดลม เป็นต้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539)

<u>สถิติการค้าของไทยในสาขาอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิคส์</u>

ภาวการณ์นำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิคส์ จากประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน พบว่าก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 6,474,763,675บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 72.08 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และประเทศบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 104,252,274,544 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,510.13โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 46.99 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.31)

ภาวการณ์ส่งออกเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิคส์ ไปยังประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 9,054,930,004 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุดร้อยละ 79.40 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 96,886,624,283 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 969.99 โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์สูงสุด ร้อยละ 60.25 รองลงมา ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไนตามลำดับ (ตารางที่ 3.31)

ตารางที่ 3.31 การค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	122,000,288	(1.88)	11,589,651,281	(11.12)	9,399.69
อินโดนีเซีย	34,172,651	(0.53)	5,228,483,174	(5.02)	15,200.20
มาเลเซีย	1,651,460,101	(25.51)	38,445,848,793	(36.88)	2,227.99
สิงคโปร์	4,667,128,094	(72.08)	48,987,396,649	(46.99)	949.63
บรูไน	2,541	(0.00)	894,647	(0.00)	35,108.48
รวม	6,474,763,675	(100.00)	104,252,274,544	(100.00)	1,510.13
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
ฟิลิปปินส์	169,802,919	(1.88)	8,772,774,727	(9.05)	5,066.45
อินโดนีเซีย	79,693,069	(0.88)	4,682,699,483	(4.83)	5,775.92
มาเลเซีย	1,614,935,064	(17.83)	25,022,044,405	(25.83)	1,449.41
สิงคโปร์	7,189,496,902	(79.40)	58,372,773,200	(60.25)	711.92
บรูไน	1,002,050	(0.01)	36,332,467	(0.04)	3,525.81
รวม	9,054,930,004	(100.00)	96,886,624,283	(100.00)	969.99

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 85 เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องถอดเสียง เครื่องบันทึกและเครื่องถอดภาพและเสียงทางโทรทัศน์ รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของเครื่องดังกล่าว

ในส่วนของการนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิคส์ จากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และประเทศญี่ปุ่น พบว่า ก่อนการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่านำเข้าเฉลี่ยรวม 31,241,150,530 บาท โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 57.93 รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการนำเข้ารวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 273,537,847,593 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 775.57 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าจาก

ประเทศญี่ปุ่นสูงสุด ร้อยละ 55.77 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกาและประเทศจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.32)

ภาวการณ์ส่งออกเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิคส์ ไปยังประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี พ.ศ. 2522-2535 มีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยรวม 15,080,709,157 บาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 79.85 รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ ภายหลังการรวมกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนมูลค่าการส่งออกรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 213,357,834,461 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,314.77โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงสุด ร้อยละ 50.89 รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น และประเทศจีน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.32)

ตารางที่ 3.32 การค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าของประเทศไทยกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

(หน่วย: บาท)

ประเทศ/ปี พ.ศ.	ก่อนการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2522-2535)	สัดส่วน ร้อยละ	หลังการรวมกลุ่ม ปี พ.ศ. (2536-2548)	สัดส่วน ร้อยละ	อัตราการขยายตัว ร้อยละ
มูลค่านำเข้าเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	12,645,613,837	(40.48)	79,752,966,548	(29.16)	530.68
จีน	498,967,301	(1.60)	41,224,499,341	(15.07)	8,161.96
ญี่ปุ่น	18,096,569,393	(57.93)	152,560,381,705	(55.77)	743.03
รวม	31,241,150,530	(100.00)	273,537,847,593	(100.00)	775.57
มูลค่าส่งออกเฉลี่ย					
สหรัฐอเมริกา	12,041,744,574	(79.85)	108,576,455,589	(50.89)	801.67
จีน	15,352,565	(0.10)	15,067,887,227	(7.06)	98,045.73
ญี่ปุ่น	3,023,612,018	(20.05)	89,713,491,644	(42.05)	2,867.10
รวม	15,080,709,157	(100.00)	213,357,834,461	(100.00)	1,314.77

ที่มา: กรมศุลกากร (2522-2548)

หมายเหตุ: รายการพิกัดศุลกากรประเภท HS 85 เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องถอดเสียง เครื่องบันทึกและเครื่องถอดภาพและเสียงทางโทรทัศน์ รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของเครื่องดังกล่าว

ผลของเขตการค้าเสรีอาเซียน และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนต่อประเทศไทย

ก. <u>ผลกระทบทางด้านบวก</u>

(1) การค้าระหว่างประเทศขยายตัว

อาฟต้านับเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้การค้าของไทยกับต่างประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็วในทศวรรษที่ผ่านมา การเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนภายใต้อาฟต้า ทำให้การไหลเวียนของสินค้าระหว่างประเทศอาเซียนดำเนินไปได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น เกิดการพึ่งพาวัตถุดิบและชิ้นส่วนในการผลิตระหว่างประเทศอาเซียนดำเนินไปได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น และเนื่องจากการเร่งลดอุปสรรคทางการค้า ทั้งทางด้านภาษีศุลกากรและที่มิใช่ภาษีศุลกากรภายใต้อาฟต้า จึงทำให้สินค้าของอาเซียนมีต้นทุนต่ำ อาเซียนจึงกลายเป็นฐานการผลิตที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงแห่งหนึ่งในภูมิภาคอาเซียนอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยซึ่งมีความได้เปรียบในสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อยู่ในจุดศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน มีเขตแดนที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม คือ สิงคโปร์และมาเลเซีย เข้ากับประเทศอาเซียนใหม่ คือ ลาว กัมพูชา และพม่า จึงได้รับประโยชน์จากอาฟต้าค่อนข้างมาก ประกอบกับมีต้นทุนค่าแรงที่ต่ำ มีแรงงานที่มีฝีมือและมีความละเอียดประณีต มีตลาดภายในประเทศที่มีกำลังซื้อและมีขนาดใหญ่ นอกจากนั้น รัฐบาลยังมีนโยบาย ส่งเสริมการลงทุนของอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนอย่างต่อเนื่อง

การส่งออกและนำเข้าของไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญในระยะ 10 ปี ที่ก่อตั้งอาฟต้าระหว่างปี พ.ศ.2536-2546 นั้น มีการขยายตัวค่อนข้างสูง ในปี พ.ศ. 2546 ไทยส่งออกไปยังทั่วโลกเป็นมูลค่า 80,049 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นจาก 37,325 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ.2536 และยังคงขยายตัวต่อเนื่องมาถึงปี พ.ศ.2547 มีการส่งออกรวมเป็นมูลค่า 97,701 ล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับด้านการนำเข้าก็เช่นเดียวกัน ในปี พ.ศ.2546 ไทยนำเข้าสินค้าจากทั่วโลกเป็นมูลค่า 75,015 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นจาก 46,163 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ.2536 และเพิ่มต่อเนื่องถึงปี พ.ศ.2547 มีการนำเข้าเป็นมูลค่า 94,978 ล้านเหรียญสหรัฐ (ตาราง 3.33)

ตารางที่ 3.33 การค้าระหว่างประเทศของไทยกับคู่ค้าสำคัญเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ.2536-2546 และ ปี พ.ศ.2547

(หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

รายการ	ประเทศคู่ค้า	ปี พ.ศ.2536	ปี พ.ศ.2546	ปี พ.ศ.2547
การส่งออก	อาเซียน	6,585	16,486	21,246
	ญี่ปุ่น	6,327	11,364	13,543
	สหรัฐอเมริกา	8,022	13,596	15,517
	สหภาพยุโรป	6,493	11,750	13,818
	โลก	37,325	80,049	97,701
การนำเข้า	อาเซียน	5,940	12,486	15,778
	ญี่ปุ่น	13,939	18,074	22,416
	สหรัฐอเมริกา	5,362	7,093	7,215
	สหภาพยุโรป	7,684	7,504	9,078
	โลก	46,163	75,015	94,978

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

อาฟต้ามีส่วนสำคัญที่ทำให้อาเซียนกลายเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย ในปี พ.ศ. 2536 อาเซียนเป็นแหล่งส่งออกสำคัญอันดับ 2 รองจากสหรัฐฯ แต่ในปี พ.ศ.2546-2547 อาเซียนเป็นแหล่งส่งออกสำคัญอันดับหนึ่งของไทย สินค้าออกที่สำคัญ ได้แก่ คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ รถยนต์และส่วนประกอบ น้ำมันสำเร็จรูป เคมีภัณฑ์ เหล็กและเหล็กกล้า และยาง ด้านการนำเข้า อาเซียนก็ทวีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ จากที่เคยเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ 3 ของไทย รองจากญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ปัจจุบัน อาเซียนเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ 2 รองจากญี่ปุ่น สินค้าเข้าที่สำคัญจากอาเซียน ได้แก่ เคมีภัณฑ์ แผงวงจรไฟฟ้า คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ เครื่องจักรไฟฟ้า น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ ไม้ และหลอดภาพโทรทัศน์

(2) สินค้าออกของไทยมีมูลค่าการส่งออกสูงขึ้น

ด้านการส่งออก อาฟต้ามีส่วนทำให้สินค้าออกของไทยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ การส่งออกของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น ทั้งในส่วนของสินค้า

เกษตรกรรม เกษตรแปรรูป และอุตสาหกรรม ซึ่งช่วยให้สาขาเศรษฐกิจต่างๆ มีรายได้และมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 3.34)

ตารางที่ 3.34 การส่งออกของไทยไปตลาดโลกระหว่าง ปี พ.ศ. 2536 พ.ศ.2546 และ พ.ศ. 2547

(หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

หมวดสินค้า	ปี พ.ศ.2536	ปี พ.ศ.2546	ปี พ.ศ.2547
สินค้าเกษตรกรรม	6,478.2	8,797.0	10,330.2
	(17.4)	(11.0)	(10.7)
สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	3,100.7	5,950.2	6,374.7
	(8.3)	(7.4)	(6.6)
สินค้าอุตสาหกรรม	26,655.1	61,223.3	74,615.5
	(71.4)	(76.5)	(77.3)
สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	534.8	2,302.7	3,680.3
	(1.4)	(2.9)	(3.8)

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

สินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นมาก

- สินค้าเกษตรกรรม เช่น ยางพารา และข้าว เป็นต้น

- สินค้าเกษตรแปรรูป เช่น อาหารทะเลแปรรูป อาหารทะเลกระป๋อง ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลี และอาหารสำเร็จรูปอื่นๆ อาหารสัตว์ สิ่งปรุงรสอาหาร เป็นต้น

- สินค้าอุตสาหกรรม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ อัญมณีและเครื่องประดับ และผลิตภัณฑ์ยาง เป็นต้น

(3) สินค้าทุน วัตถุดิบและชิ้นส่วนที่นำเข้ามีราคาถูกลง

รัฐบาลได้ปรับโครงสร้างอัตราภาษีศุลกากรของไทย เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศและพันธกรณีภายใต้ความตกลงอาฟต้า ทำให้อัตราภาษีของสินค้านำเข้าของประเทศลดต่ำลงมาก สินค้านำเข้า โดยเฉพาะสินค้าประเภททุน วัตถุดิบ ชิ้นส่วน และสินค้ากึ่งสำเร็จรูป จึงมีราคาถูกลง เอื้อประโยชน์แก่ภาคการผลิต เกิดการขยายตัวได้ดีขึ้น และต้นทุนการผลิตลดลง ซึ่งในส่วนนี้ เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ทั้งที่อยู่ในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม (ตารางที่ 3.35)

ตารางที่ 3.35 การนำเข้าของไทยจากตลาดโลกระหว่าง ปี พ.ศ.2536 พ.ศ.2546 และ พ.ศ.2547

(หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

หมวดสินค้า	ปี พ.ศ.2536	ปี พ.ศ.2546	ปี พ.ศ.2547
สินค้าเชื้อเพลิง	3,427.7	8,917.2	13,375.8
	(7.4)	(11.9)	(14.2)
สินค้าทุน	15,271.3	22,765.8	26,573.8
	(33.1)	(30.4)	(28.2)
สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	19,616.3	33,605.4	42,824.6
	(42.5)	(44.8)	(45.4)
สินค้าอุปโภคบริโภค	3,156.7	5,739.2	6,832.1
	(6.8)	(7.7)	(7.25)
ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	3,523.4	3,140.5	3,720.2
	(7.6)	(4.2)	(4.0)

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

สินค้าทุน วัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูปที่มีมูลค่านำเข้าเพิ่มขึ้นมาก เช่น เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ น้ำมันดิบ เคมีภัณฑ์ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องเพชรพลอย และอัญมณี คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบสินแร่โลหะ เศษโลหะ และผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก เป็นต้น

(4) ผู้บริโภคได้รับประโยชน์จากการที่สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาถูกลง

ผู้บริโภคภายในประเทศได้รับประโยชน์จากการที่สินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในส่วนที่นำเข้าและผลิตภายในประเทศ มีราคาต่ำลง แต่มีคุณภาพและรูปแบบหลากหลายให้เลือกซื้อได้ตามความพอใจและระดับของรายได้ สินค้าอุปโภคบริโภคที่นำเข้าสูงขึ้น เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด พืชและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพืช เป็นต้น

.

(5) การลงทุนโดยตรงในไทยเพิ่มมากขึ้น

จากการที่อาเซียนเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่มีประชากรในประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศรวมกันกว่า 500 ล้านคน อาเซียน รวมทั้งไทย จึงสามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ประเทศไทยมีการลงทุนจากต่างประเทศค่อนข้างสูง รองจากสิงคโปร์และมาเลเซียโดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากญี่ปุ่นและสหรัฐฯ

สำหรับการลงทุนภายในอาเซียนด้วยกันเองนั้น สิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่มีการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียนสูงที่สุด ก็เข้ามาลงทุนในไทยค่อนข้างมาก ถัดจากมาเลเซีย การลงทุนโดยตรงที่หลั่งไหลเข้ามายังประเทศไทยในทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยนั้นเปลี่ยนจากเดิมที่เป็นภาคเกษตรกรรมไปเป็นภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ

ข. <u>ผลกระทบทางด้านลบ</u>

(1) อุตสาหกรรมภายในประเทศที่มีความอ่อนแอไม่สามารถแข่งขันได้

การลดภาษีอาฟต้าอาจส่งผลกระทบต่อการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมบางประเภทในประเทศ ที่มีประสิทธิภาพการผลิตต่ำ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ไม่มีศักยภาพในการปรับตัวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน หรืออุตสาหกรรมที่ต้องใช้เวลาในการปรับตัวนานมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล่านี้จะไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าจากประเทศอาเซียนที่มีราคาถูกกว่าได้ ซึ่งผลกระทบดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นกับทั้งอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายภายในประเทศ และอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกโดยเฉพาะสินค้าสำเร็จรูปบางชนิด เช่น

น้ำมันพืช สิ่งทอ (ผ้าผืน เส้นด้าย เส้นใยประดิษฐ์) เหล็ก เครื่องใช้ไฟฟ้า และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์บางชนิด เคมีภัณฑ์ เป็นต้น

.

(2) อุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบและชิ้นส่วนจากภายนอกอาเซียนจะมีต้นทุนการผลิตสูง

สินค้าที่ได้รับผลกระทบจากการลดภาษีในอาฟต้าอีกกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ สินค้าสำเร็จรูปที่มีการลดภาษีในอาฟต้าแล้ว แต่เป็นสินค้าที่ต้องใช้วัตถุดิบนำเข้าจากนอกอาเซียน ซึ่งมีอัตราภาษีอยู่ในระดับสูง เช่น วัตถุดิบและชิ้นส่วนของเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิคส์ วัตถุดิบประเภทวัสดุสิ้นเปลืองที่นำมาผลิตเฟอร์นิเจอร์ (กาว เคมีภัณฑ์ เหล็ก สี วีเนียร์ อุปกรณ์ต่างๆ) เคมีภัณฑ์ และวัสดุประกอบสินค้าเครื่องหนังและรองเท้า อัตราภาษีวัตถุดิบที่สูง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตภายในประเทศ จึงมีราคาแพงกว่าสินค้าสำเร็จรูปที่นำเข้าจากอาเซียน เป็นเหตุให้ไม่สามารถแข่งขันได้ หากรัฐบาลสามารถปรับโครงสร้างอัตราภาษีตามขั้นตอนการผลิตให้สอดคล้องกับพันธกรณีต่างๆ ที่ไทยผูกพันอยู่ ก็จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับสินค้าของไทยได้